

چال منوتی

اشمول

چال منوتی

اشولال

سبھے حق لکھاری ھتہ ھتھیکے

کتاب	:	چال منوتی
شاعر	:	اشولال
ڈیزائن	:	شان.....فوٹو: ملازم حسین
اہتمام	:	علی راجن پیپلز پبلیشنگ
مشینی لکھت	:	قیصر ساحل
		(03466119677)
مُل	:	1000 روپے
پہلا پور	:	نومبر 2021
چھاپہ خانہ	:	ندیم شفیق پرنٹنگ پریس.....ملتان
ونڈن ہار	:	علی راجن پرنٹرز.....لیہ

03006760755

0606-411408

سر ناناواں

کوئی خوشی ہئی جیہڑی اپنے نال منائی نہیں
 کوئی غم ہئی جیہڑا دل اپنے تے رکھیا نہیں
 کوئی تارا ہئی وڈے ویلے دا ایہو تھل اپنا
 وچوں ٹمک پیا اکھ اپنی دے کہیں تکیا نہیں

تھل اپنے دے سنگتی

سنیں مظہر نواز لاشاری دی محبت اچ
 (جیندا اصل ناں ”مزار خان“ اے)

مکہ لڑی

پہلی پچھی

10	شاعر بھانویں اُن پڑھ ہے	1
11	اکاں دا اگڑا گاڈ ویندا ڈیکھے	2
24	ننگا بھولوں	3
30	ہیرو نال بقایا ادھا	4
39	مٹی دے ڈاند	5
41	سردار جو بے وفاھا	6
43	بے دخلی	7
46	ولدا مقدس جہان اگوں	8
47	اجارہ داری	9
48	سہولت کار	10
49	مقدس ڈائری	11
50	Epileptic Zone	12
54	اساں مہذب نی تھی سگدے	13
57	اساں اچھوت چنگے ہیں	14
59	ڈودوست ڈوشرابی	15
62	دوست شاعر کوں ہک خط	16
64	ہک شرابی دی ڈائری اچوں	17
66	دوست نعیم کلاسہ سانگے	18
70	ڈریگن آتے میں	19
71	ایمپائر مساوی ویمپائر	20
72	Raptor-22=52.8 Million Dollars	21
75	کشمیریاں سانگے	22
76	تلوراں دی فریاد	23

78	جنگجو	24
79	طاعون	25
80	Little Boy	26
81	قربانی	27
82	نوح دی پڑی ہڈی پئی اے	28
84	سندھو دیوتا دی حمد ولا	29
87	عام تھی اے دیوتا	30
88	نندی	31
89	عام شے	32
	سوگ پر بھ	
90	i..... 27 دسمبر - ii..... چوہاں دی گھوراج قاتل - iii..... نیل کنٹھ سوگ وچ	33
95	وفاداری	34
96	نال ہیں شہیداں دے	35
	ڈوجھی پچھی	
98	پرائنا ہک ردھم	36
102	Enigma Music	37
104	کیف دی شے	38
105	پترے چناراں دے	39
127	سندھو دے گیت	40
131	درخمار دی درخمار	41
132	خیال	42
134	تریجھی پچھی	
136	i..... جال منوتی دیاں نظماں	43
165	ii..... مویاں دی ارواح	44
167	کنفیوٹیئس دی ہک نظم اچوں	45

168	جگ درشن کا میلہ	46
169	دلتاں سانگے	47
172	ولد امہا تما گاندھی اگوں	48
173	جینی بی بی	49
174	چے گویا	50
175	لال پھل	51
176	توں ساڈا افریکہ	52
177	سوگوار پک حاضری	53
178	پریم دی سولی	54
179	معجزہ	55
180	پتیماس سانگے	56
181	مونجھ	57
182	من اپنے دی مینھن	58
183	کیا کروں استاد جی	59
184	پریم کبوتر	60
185	لکھی زمرد	61
186	وچھوڑا	62
187	اداسی	63
188	چھیکڑی ارواح	64
189	iii دوستاں راہیں کجہ نظمان	65
191	آکروش	66
193	دل آہدے	67
194	ہال دی دل	68
195	رسول پوردی پک شام	69
196	پھلاں بھری چنگیر	70

197	71	پھاٹک
198	72	ارشاد امین
199	73	صدقہ شاہ عنایت دا
200	74	سازگا
201	75	جاودانی
202	76	جیالا پک دوست
203	77	نیک دل پک دوست
204	78	پڑھا لکھا پک دوست
205	79	نیل ونیل
206	80	روہی
207	81	پرہ پھٹ پوندی اے
208	82	بے وسی دا کیا کروں
209	83	کچنال
210	84	پانی رنگیاں اکھیں
211	85	دمانی
212	86	سکھ سنیھا
213	87	عزت دی گالھ
214	88	آپ مہڈے
215	89	الوداعی شام
216	90	گالھیں
217	91	آنھور
218	92	یاد وطن دی
219	93	پریم گھٹی
220	94	مینہ نہیں وسدا
221	95	ہنی دی سیر

222	دوست چوھے	96
223	اگوں تاں سمندرھا	97
224	چوپال	98
225	جھیل سیف الملوک	99
227	درد داد لاسہ	100
228	ترتجھی اکھ	101
229	اَن اگامی	102
230	پُئال	103
231	مور	104
232	بُلبل	105
233	مقتولہ بلی کیتے ہک نظم	106
234	سپیشل پرسن	107
235	حیاتی	108
236	خوشبو	109
237	پینگھ	110
238	چنگی گالھ	111
239	لالہ میرو	112
240	سک	113
241	چند میڈی ماہی وچ	114
242	گیہلنی	115
243	غم گسار	116
244	ٹنڈا ناموتی	117

پہلی پچھی

شاعر بھانویں ان پڑھ ہے
 شاعری تاں ان پڑھ نہیں
 اے تاں کوئی کیف اے
 نال اپنی بے کیفی دے
 وجد ہے وجود دا
 لا وجود مستی اے
 کھیڈ ہے فقیراں دی
 جھلیاں دا جھلارا اے
 دور دی اڈیل اے
 نال دا اُتھارا اے
 کنڈیاں اُتے جیویں رقص
 ہاں اپنے دی ھو دا

اکاں دا گڑ گاڈ ویندا ڈیکھے

(اتنی دیر اچ ڈھولک وچ پئی)

قصہ چھڑ پیا

اکاں دا اگڑ گاڈ رڑھ پیا

ویندیں وگدیں

ویندیں وگدیں

ہڈھڑی اگوں

کیاڈ ہدی اے

ہکیاں، ہکیاں

اپنے نال سواریاں دے

اوپری کوئی وسوں اے

اوپر اکوئی شاہراے

اوپرے ایس شاہر دے

اوپرے کہیں چوک وچ
 اوپرے کجھ لوک ان
 خبرے سٔے پین
 خبرے جاگدین
 نہ روندن نہ کھلدن
 (گویا وسم چکین)
 سامنھے اودر گاہ اے
 جتھاں چھڑے متولی ان
 رتے ساوے، زعفرانی
 پٹکے وٹیندے
 اکاں دا اگر گڈ ویندا ڈیکھے

اوپر کوئی شاہراے
 جیندی کوئی لاہرنیں،
 جیندا کوئی فقیر نہیں،
 جیندا کوئی یقین نہیں،
 جیندا کوئی چین نہیں

جَیند اکوئی وینِ نہیں،
 جَیندِ کوئی مونجھ نہیں،
 جَیند اکوئی وچھوڑا نہیں،
 جَیندِ کوئی محبت نہیں،
 جَیندِ کوئی نماز نہیں،
 جَیند اکوئی روزہ نہیں،
 جَیند اکوئی حج نہیں
 جَیندِ کوئی زکات نہیں
 کچھ وی نہیں
 کہیں دے پے کچھ وی نہیں
 ہر کوئی ہتھوں خالی اے
 اکاں دا اگڑا گاڑ ویندا ڈیکھے

اوپر اکوئی شاہراے
 شیشے دے گھران
 راہن والا کوئی نہیں
 شیشے دے مہمان خانے ان

ریشم آتے اطلس دے
 گدیے ان
 باہون والا کوئی نہیں
 کندھ در کندھ
 ہر ناں دے سر ان
 پتل دے سر خاب ان
 چندن دیاں مرغابیاں ان
 ڈیکھن والا کوئی نہیں
 مٹھائیاں دے تھال در تھال ان
 کھاون والا کوئی نہیں
 بوتل اے
 بوتل دے نال کچھ
 بوتل دے پھل ان
 چندر چور خابگا ہیں ان
 آبنوس دیاں مسہریاں ان
 سمھن والا کوئی نہیں

شیلِف در شیلِف
 کتاباں اِن
 پڑھن والا کوئی نہیں
 سونے دے مور اِن
 نچن والا کوئی نہیں
 آسمانی گیت اِن
 گاؤن والا کوئی نہیں
 اکاں دا گڑ گاڈ ویندا اِکھے

اوپرا کوئی شاہراے
 شاہردا ہجوم اے
 چینل در چینل
 ٹی وی اِن
 کوئی پتہ نہیں
 مشین
 بندے نال وٹج اگئی اے
 یا بندہ

مشین نال وٹج گئے
 ہر کوئی اپنے اپنے ٹی وی اگوں،
 اخبار اگوں،
 رسالے اگوں،
 میک اپ اگوں،
 وسمیا پیٹھے
 کرپشن دی خبر،
 کرکٹ دی خبر،
 فٹ بال دی خبر،
 جنگ دی خبر،
 خبر در خبر
 خبراں دے خیابان ان
 تل وطنی نال بے وطنی دی
 گنگر نال اوندے رچھ دی،
 اوندی گلی دی
 کوئی خبر نہیں

تل وطنی دا پچھانوواں
 جیویں کہیں مندے دا پچھانوواں
 جیویں کہیں بے عزتی دا پچھانوواں
 جیویں کہیں تھک دا پچھانوواں
 پچھانوواں در پچھانوواں
 اوپر اکوئی شہراے
 اندری اندرویندیاں لاہندیاں
 تریمتیں ان
 ہک ڈوجھے کوں ملدیاں نہیں
 غم ہووے تاں روندیاں نہیں
 خوشی ہووے تاں کھلدیاں نہیں
 اوپر اکوئی شاہراے
 شاہردیاں مسیتاں پچھوں،
 مندر راں پچھوں،
 کلیسا پچھوں،
 تقریراں پچھوں،

لیکچرز پچھوں،
 کالماں پچھوں،
 بانگاں پچھوں
 گھنٹیاں پچھوں،
 مُلاں دی جہنم اے
 پادری دا وعظ اے
 بانہن دے اشلوک اِن
 خبراں ای خبراں اِن
 تل وطنی نال
 اُوندی مٹی دی
 اُوندی عبادت دی،
 کوئی خبر نہیں
 تل وطنی دا پچھانو اں
 جیویں پیراں دے ورن دا پچھانو اں
 جیویں ذلت دا پچھانو اں
 تچھانو اں در تچھانو اں

اوند اگیت در بدر
 اوندی فریاد در بدر
 اوندی آہ در بدر
 اوندی چیک در بدر
 اوند اقصہ در بدر
 اوندی کہانی در بدر
 اوندی شاعری در بدر
 پوری دی پوری لاهر در بدر
 پوری در گاہ در بدر
 پوری کربلا در بدر
 حسین دا غم در بدر
 مسیت دے لٹھے در بدر
 شام توں پہلے
 شام دے جنازے
 اکاں دا اگڑا گڈ ویندا دیکھے
 ●
 اوپر اکوئی شاہراے

حاکماں ہتھوں
 اُنھاں دے حکماں ہتھوں
 عالماں ہتھوں
 اُنھاں دے علم ہتھوں
 جرنیلاں ہتھوں
 انھاں دی بندوخ ہتھوں
 مفتوح تھیا،
 یرغمال تھیا
 اکاں دا اگڑ گاڈ ویندا اڈیکھے

اوپر اکوئی شاہراے
 اوپری کوئی وسوں اے
 شکست خوردہ

بادشاہ ان
 بادشاہ نال وزیر ان
 وزیراں نال مشیر ان
 اپنے اپنے ہیر و زکوں

اِکوی اِکوی

توپاں دیاں سلامیاں ڈیندے

فوٹو چھکونیندے

کتاباں اچ چھپونیندے

(ھاھا.....ھاھا.....ھا)

اگرٹ گاڈے دی ہڈھڑا اِلا پیا آوے)

زمین کوں

پٹواری کھا گیا

مذہب کوں مُلاں کھا گیا

حکماں کوں

حاکم کھا گیا

تھل کوں نہر کھا گئی

جنگل کوں

فاریسٹ افسر کھا گیا

صحت کوں

ڈاکٹر کھا گیا

ہر نیاں کوں
 محافظ کھا گیا
 تعلیم کوں
 اُستاد کھا گیا
 قانون کوں
 جج کھا گیا
 دفتر کوں
 دفتر داکٹر کھا گیا
 کوئی پتہ نہیں
 افسر کوں محکمہ کھا گیا
 یا محکمے کوں افسر
 مطلب تھیا
 (لوڑھا اپنی وہی کوں کھا گیا)
 اکاں دا اگڑا گاڑ ویندا ڈیکھے

اوپر کوئی شاہراے
 اوپری کوئی وسوں اے

و جوگ در و جوگ

گلکھا بندہ

نہ کوئی سنگت

نہ کوئی سانجھ

نہ کوئی دائرہ

نہ کوئی دَری

نال دا گھرو

نال دے گھرتوں

بے خبر

نمبراں در نمبر اں پچھوں

چھڑا لا تعلق

مطمئن اُداسی توں

لا مطمئن اُداسی تیں

اے تاں ساڈی وسوں نہیں

اے تاں ساڈا شاہر نہیں

اکاں دا اگڑ گاڈ وینداڈ یکھے

ننگا بھولوں

اساں جو

تیڈیاں نشانیاں وچوں

چھیکڑی نشانیاں ہا سے

ٹھیکریاں تے رہ گئے

یا خداوند!

سا کوں ساڈیاں ٹھیکریاں ولاڈے

سا کوں ساڈیاں نشانیاں ولاڈے

سا کوں ساڈا ننگا بھولوں ولاڈے

اساں جو

باز ہا سے

☆..... اے نظم لکھن دا خیال میکوں ”ڈسمند مورس دی کتاب “Naked Ape” پڑھ کے آیا

وڈے اپنے کھمباں ہتھوں،

لمبی اپنی اڈاری ہتھوں،

تیز اپنی ہوادے ہتھوں

مارے گئے ہیں

یا خداوند!

ساکوں ساڈے کھمب ولاڈے

ساکوں ساڈی ہوا ولاڈے

ساکوں ساڈا انگا بھولوں ولاڈے

اساں جو

ڈپ کھڑے گھوڑے ہاسے

جہاں دی کنڈتے

لمبیاں لمبیاں جاداں

ساڈی لغام بنیاں

یا خداوند!

ساکوں ساڈی لغام ولاڈے

ساکوں ساڈے

ڈب کھڑے بے گھوڑے ولاڈے
 ساکوں ساڈا انگا بھولوں ولاڈے

اساں جو
 چوڑ گنڈے ہا سے
 کالے اپنے رنگ وچوں
 رتے اپنے ماس وچوں
 اپنی چوڑ گنڈی ہتھوں مارے گئے
 یا خداوند!

ساکوں ساڈی چوڑ گنڈی ولاڈے
 ساکوں ساڈا رنگ ولاڈے
 ساکوں ساڈا انگا بھولوں ولاڈے

اساں جو
 کنگرہا سے
 کالے اپنے رچھ دے پیر
 آدم نال وٹا کے

اپنے اپنے پیراں ہتھوں مارے گئے
یا خداوند!

ساکوں ساڈا ارچھ ولاڈے
”ساکوں ساڈے پیر ولاڈے“
ساکوں ساڈا انگا بھولوں ولاڈے

اساں جو
ناہرہا سے
کھڑا نویں کناں تے
رتیاں اپنی اکھیں نال
پشیم پوشا کاں ویڑھ کے
اپنے کناں ہتھوں
ریشیم ہتھوں مارے گئے
یا خداوند!

ساکوں ساڈے کن ولاڈے
ساکوں ساڈیاں اکھیں ولاڈے
ساکوں ساڈی ریشیم ولاڈے

☆..... سنگتی ارشاد تو نسوی دا ہک مصرعہ

ساکوں ساڈا انگا بھولوں ولّاڈے

اساں جو

ہندہا سے

سندھہا سے

توتے اندر

دیہہ دی جندہا سے

اساں جو

ایرانہا سے

حیرانہا سے

”حافظ شیرازی“ دی قبر تے

اپنے ناں دا ادھاویٹ کے

شرابی تھئے

یا خداوند!

ساکوں ساڈی شراب ولّاڈے

ساکوں ساڈی ”گوگوش“ ولّاڈے

ساکوں ساڈا انگا بھولوں ولّاڈے

وڈے وڈے نغاریاں تے

نکی اپنی ڈھڈھناں

اساں جو فقیر تھئے

کپڑیاں پچھوں، کپڑے پا کے

ننگے تھئے

یا خداوند!

سا کوں ساڈا تیج ولاڈے

سا کوں ساڈا انگا بھولوں ولاڈے

ھیرو نال بقایا ادا.....

(i)

آدم نال حوا

حوا نال کنک

کنک نال پلوتا

پلوتے نال بے دخلی

بے دخلی نال قبضہ

قبضے نال بادشاہی

بادشاہ نال سپاہی
 کوئی پتہ نہیں
 ہیرو نال بادشاہ
 کہ بادشاہ نال ہیرو
 (بے شک ہیرو دارزمیہ چھڑے تمدن دی
 اُساری دارزمیہ اے
 ایں رزمیہ اگوں
 تہذیب داسوال کتھوں شر و کرتجے)

(ii)

ہیرو نال اینداززمیہ
 کالے علم دارزمیہ
 حق سچ کوں
 اپنی زوروری اچوں طے کریندے
 آریاواں دے ایں رزمیہ اندر
 ”شو مہاراج“ تاں
 واشک نا نگ وانگوں

چھڑاپنے بچے کھاوٹا اے

ایں رزمیے دی

بھانویں جو بے پناہ خدمات اِن

پر ایں رزمیے توں

ہمیشہ ہک غلطی تھئی اے

”بائبل“ اتے ”تلوار“ کوں

نال نال رکھن دی غلطی

رگ ویدوانگوں

جیڑھی تہذیب کوں نہیں

ھیرو کوں جوان کریندی اے

(iii)

آپالو در آپالو

دیوتا در دیوتا

کام در کام

جنگ در جنگ

سازش در سازش

کاوڑ در کاوڑ
 کرو دھ در کرو دھ
 جسم در جسم
 ننگی اپنی جسامت اگوں
 سا کون نہیں پتہ
 ہیرو نال بقایا ادھا
 کون اے

(iv)

ہیرو نال ہاتھی ان
 ہیرو نال ”بیوسی فالس“☆ اے
 نال ہوا دے رقص کریندیاں
 گز گز لمبیاں جاداں جیندیاں
 سُمبھاں نال چنگاریاں جیندیاں
 ہیرو نال
 ٹوپیاں ان، وردیاں ان
 ٹینک ان، بکتر بند ان

☆..... ”بیوسی فالس“..... سکندر دے گھوڑے داناں

جھنڈے ہن
 ترانے ہن
 ہیر و نال سمندر اے
 سمندر دیاں بلائیں ان
 ہیر و نال بھاء اے
 بھاء دیاں بلائیں ان
 ہیر و نال ہوا اے
 ہوا دیاں بلائیں ان
 بلائیں در بلائیں
 ہیر و نال
 وڈے وڈے ابولہول ان
 کریناں ان
 بلڈوزر ان
 ہیر و نال دیویاں ان
 دیوتا ان
 اُنھاں دے حرامی وارث ان

ھیروناں باروداے

آتش فشاں اِن

زلزلے اِن

ھیروناں

جل پریاں اِن

نرتکیاں اِن

ھیروناں

اسمان اے

اسمان دیاں رضا مندیاں اِن

ھیروناں قبضہ اے

فتح مندیاں اِن

ھیروناں

تقدیر اے

دعا ئیں اِن

ھیروناں دیہہ اِن

پہوں دریہہ اِن

ہیروناں
 بد بخت تارخ اے
 تارخ دیاں بود کیاں ان
 سا کون نہیں پتہ
 ہیروناں
 ایند ابقایا ادھا
 کون اے

(۷)

گھوڑا در گھوڑا
 لانگ ولا کے
 پاسے نال تلوار سجا
 چھی فٹ لمبا نیزا چا کے
 ہیروناں
 ”غلابی انگلیں آلی سویل پئی اُبھردی اے“
 ہومر بھائی
 چوک در چوک

”☆ پتل دے شاہ سوار“

پتل دیاں با نہیں

پتل دے ہتھ

پتل دیاں جنگھاں

چو دھاروں کوئی پتل ای پتل

پوشکن پیارے

نطشے بھائی

ہر کو لیس دی قبر توں ول کے

ہیر و تیڈے

ساڈی گردن آن لہائی اے

ہیر و آیا

ٹھاہ، ٹھاہ

واہ، واہ

ہیر و آیا دیوتا جایا

نانگیں آپ کھڈایا

☆..... الیگزینڈر پوشکن دی نظم ”پتل دا شاہ سوار“ پیٹر اعظم دے اعزاز اچ

ستھلاں پیٹھ اے
 لوہے دا اڈنا گھوڑا
 ہتھ لغام قضا دی
 ”گھوڑا ووئے“
 ”دھاڑ ووئے“
 ”لوڑھ ووئے“
 (ساڈی جو مجال اے)
 ساکوں نہیں پتہ
 ہیروناں بقایا ادھا
 کون اے
 ☆ ”ہیروناں بقایا ادھا اڑدھا اے“
 جیندا خاتمہ
 صرف مقدس بھوت کر سگدے

☆.....☆ ”ہیروناں بقایا ادھا اڑدھا اے“..... کارل ژنگ

مٹی دے ڈاند

بھانویں جو اُہدن
 سَنگھاں وِچوں
 سَچھ اُبھار دا ویلا
 اپنی تراڈ پچھانویں
 جاگ پیا ہے
 سالھ سفیل توں اُڈ پئے ہن
 ول ڈاند مٹی دے
 شیشہ شیشہ چلکدے آون
 مَتھے مَتھیلن
 گل اچ گانیاں
 سَنگھ سَنگھالیاں
 ھل پنجالیاں

گھمٹاں پچھوں
 جھانجھراں پچھوں
 جھالراں پچھوں
 رقص کریندے میلے، میل وسا کھیاں
 دھرتی وچوں
 کھڑاں دی برکت پھٹ پوندی اے
 دول اُتے سر مار کے اپنا
 جوگ جھڑیندی اے
 بھانویں جواہدن.....
 سچ تاں اے ہے
 کھوہ نہیں وگدا
 گادھی اُتے
 بوٹاں والی رات اجاں وی
 سستی پئی اے
 ڈانڈناؤن والے سدھ نہیں
 ہتھ کن گئے ہن

سردار جو بے وفا ہا

آسماناں توں

نیلے نیلے پراں آ لے

گھوڑے پئے لاہندن

سنجھ در سنجھ

پاسے نال سنجھیاں تلواریں

اتے پیٹھ زمین تے

ادھ پچھدیاں جفتیاں کھاندے

ڈاند موہنجوداڑو دے

گسن سانگے ہر ویلے تیار

سُدھ نہیں ساکوں

بھونیں بھٹیاں دی

کتھ وچ ستھ کریندے

سردار جو بے وفا ہا

وت کہیں جنگ اچ

عرشاں دے تاک لتھے

کوئی، کُتاؤ نہییں مارے گئے
 اوتاں گھوڑیاں توں پئے لاہندے ہن
 سرمیاں چپ چاء ویرٹھی
 اپنی نکو نہی کاوڑاچ
 اساں اسمان چریندے ڈٹھے
 زمین کنبدی ڈٹھی
 ساڈا جیویں
 اپنی پُچھ تے پیر آگیاہا
 اکھیں دالیں
 ساڈے سنگھ اچ
 پکیاں تے لون بُنیا
 سُدھ نہیں
 یتیم زیناں دی،
 زیناں تے قبضے دی
 کتھ وُج ستھ کریندے
 سردار جو بے وفاہا

بے دخلی

اساں جو بھانویں
 پیغمبراں والے نہ ہاں
 ول وی اساں
 اندروں اپنے چاندے ہاں
 کہیں دی جنوہ تے
 کہیں دی جاہ تے
 کہیں دے دریا تے
 کہیں دے صحرا تے
 کہیں دے پہاڑ تے
 کہیں دے اجڑ تے
 کہیں دی ذال تے
 کہیں دی زمین تے
 قبضہ کرن
 گناہ دی گالھ اے

بھانویں جوزمین
اللہ دی ای کیوں نہ ہووے

ii

اساں بھانویں جو
پیغمبراں آ لے نہ ہا سے
وت وی اساں
ہاں اپنے دے سو جھلے وچوں
چاندے ہا سے
اساں کالے کو جھے
کھوتے دی پوتھی آ لے
جتا مے دی پوتھی آ لے
منجھیں دی عقل آ لے
تل وطنی
کٹے وانگوں
اے جان دے ہا سے
ساڈ اکم ہے
اپنے کن ہلیندے راہون
بھٹ توں باہر آ
پشو پتی مہاراج
ڈیکھتاں سہی

تیڈے تل وطنی
اپنے وطن ہتھوں مارے گنہین

iii

اساں بھانویں جو
پیغمبراں آ لے نہ ہا سے

وت وی اساں

وچوں اپنے جانڈے ہا سے

تتلی دا ہک پر بنا ون اچ

ہک ادھ کہکشاں نہیں

ڈو ترے سجھ نہیں

پنچ ست چندر نہیں

نال صرف زمین نہیں

مٹی نہیں

دریا نہیں

ہوا نہیں

پوری دی پوری کائنات حصہ گھندی اے

جیندے اگوں تتلی دے پر جتنی

بے دخلی وی گناہ دی گالھ اے

ولدا مقدس جہان اگوں

دنیا اج وی نہیں وٹی
 بندہ اج وی نہیں وٹیا
 وڈے اپنے ڈھڈ نال
 اج وی انویں پنڈت ہے
 ٹھلہ اپنی گردن نال
 اج وی انویں ملاں ہے
 اج وی انویں برہمن ہے
 برہمن دے اوراق وی مقدس ہن
 برہمن دے افلاک وی مقدس ہن
 برہمن دابا دشاہ مقدس ہے
 بادشاہ دی فوج نال مقدس ہے
 بندے توں علاوہ ہر شے
 بندے نال مقدس ہے
 اے مقدس دیوتا
 ساڈے کن کیوں
 شورتاں سن سگدے ہن
 اللہ دا الہام کیوں نہیں سن سگدے

اجارہ داری

اصل اہدن ہک شے ہے

اصل دی اجارہ داری

ہئی شے ہے

نسل اہدن ہک شے ہے

نسل دی اجارہ داری

ہئی شے ہے

علم اہدن ہک شے ہے

علم دی اجارہ داری

ہئی شے ہے

دولت اہدن ہک شے ہے

دولت دی اجارہ داری

ہئی شے ہے

ہئی شے کیویں ہک شے ہووے

نال اپنے

ڈھولک اُتے

کھول کے نچوں وال اپنے

سہولت کار

دھشت دا وحشت دا
 جنگ دا جنون دا
 اسلحے دے انبار دا
 نشے دے کاروبار دا
 وحشی طالبان دا
 کوڑے پیمان دا
 کون سہولت کار اے
 جان گئے ہوتاں وی
 جان گئے ہیں اساں وی

مقدس ڈائری

پہلا صفحہ..... بددعا
 اللہ کرے دشمن دی جنگھ ترٹ پووے
 ڈوجھا صفحہ..... بددعا
 اللہ کرے دشمن دی گاں مر پووے
 ترتجھا صفحہ..... بددعا
 اللہ کرے دشمن آپ مر پووے
 (کون اہدے اللہ والے
 بددعا نیں نہیں ڈیندے)

EPILEPTIC ZONE

اسماناں تئیں بُرج،
 بُرجاں دے بھئی وال
 مراق ماری،
 دُنیا ساری،
 تمدن دے جلوے
 تمدن دی اُساری

تمدن دی حیرانی
 سونے دے وچھے
 سونے دیاں وچھیاں
 نِکڑے جہیں دماغ نال
 بہوں وڈا ہک فتور
 تیز رفتاری
 بیماری
 بلڈ پریشر
 لقوہ
 ادھرنگ
 بے سکونی،
 بے خابی،
 ٹرونگولائزرز،
 اچوی،
 انتشار،
 فشار،

ترشنا،

ترشنا،

ہوڑو،

ہوڑو،

بھاء،

ترٹ پھاء،

چچلا،

بے زاری،

نامنمین اُداسی

اُنت پروں دے اندیشے

اُتھارے

مرگی

مرگی نال

بجلی دے جھٹکے

ملیا ہو یا ہاں،

ماس دی بو،

متلی،

اُلٹی،

طاعون،

وباء،

کینسر،

بے شک اہدن

سُوہل تارا لڈ گئے

لوہے دی مُٹھ اچ

آتاں سگدے

فتح نہیں تھیندا

علم دی،

طاقت دی،

عقیدے دی،

اجارہ داری نال

پچھوں کلیسا اے

اگوں پاگل خانہ اے

اساں مہذب نئیں تھی سگدیے

بھانویں ہندو اے،

بھانویں مسلمان اے،

بھانویں عیسائی اے،

بھانویں سکھ اے،

بھانویں مذہبی اے

بھانویں لامذہبی اے

بندوخ کوں پھلاں دے ہار

نئیں پوائے ونج سگدیے

بندوخ بندی اے تاں

بندے مریندی اے

نہ ہی کہیں کالے بندے دے خلاف

نظم لکھی ونج سگدی اے

جے تئیں ملک ان

مُلکاں نال سرحد اں ان

سرحد اں نال فوج اے

فوج نال بندوخ اے
 جے تئیں دنیا وچ
 کوئی ہک وی ماء
 اپنے ہال کوں
 فوج اچ بھرتی کرویندی اے
 جے تئیں بھرپور حملہ اے
 جے تئیں بھرپور جوابی کارروائی اے
 اساں مہذب نہیں تھی سگدے
 جے تئیں کوئی دشمن اے
 دشمن دا علاقہ اے
 جے تئیں نال اسلحہ اے
 اسلحے دے انباران
 جے تئیں نال تماخو اے
 تماخودا کاروبار اے
 اساں مہذب نہیں تھی سگدے
 اسمان تئیں برجاں نال

چھڑا تمہن دی اُساری
 آپ دا آپ دفاع کریندی
 پاگل دنیا..... دُنیا نال
 جے تیں گھن گرج اے
 جے تیں ”جھپٹنا“، ”پلٹنا“
 ”پلٹ کے جھپٹنا“ اے
 جے تیں ”چیتے کا جگر“ اے
 ”شاہیں کا تجسس“ اے
 جے تیں ”بحرِ خار“ اے
 ”بحرِ خار“ نال گھوڑے اِن
 جنت اپنی فتح کریندے
 نیل کے ساحل سے لے کرتا بخاکِ کاشغر“
 ظل سبحان اِن
 فاتح اِن
 اساں مسلمان تاں تھی سگدے ہیں
 مہذب نہیں تھی سگدے

اساں اچھوت چنگے ہیں

پنج ہزار تے نو سو سال توں
 ساڈی جووی گت بنی ہے
 چس آگئی ہے
 اساں خوش ہیں
 روہ کوں بے کوئی ڈھوون چاہندے
 ڈھوگھن ونجے
 چھ تھیوے
 روہ وی بے اچھوت ہوندا
 پنج پوندا

دریا جے کوئی پیون چاہندے
 پی گھنے
 چے تھیوے
 دریا جے اچھوت ہوندا
 بچ پوندا
 جنگل جے کوئی کپن چاہندے
 کپ گھنے
 چے تھیوے
 جنگل جے اچھوت ہوندا
 بچ پوندا
 ساڈے تے کوئی ترس نہ کھاوے
 چے تھیوے
 اساں اچھوت چنگے ہیں

ڈو دوست.....ڈو شرابی

(ڈو شرابی.....ڈو دوست ہک ڈو جھے دو
مونہ کر کے مغموم تھئے پٹھن)

دُوروں جیویں

الاپیا آندا ہووے

مُری دی جاہ بندوخ

گھن گھدی اے

میوزک دی،

شاعری دی،

قصے دی،
 کہانی دی،
 کیف دی،
 ایں ملک کوں
 ضرورت ای نہیں رہ گئی
 ایکوں صرف شراب دی ضرورت اے
 جیڑھی ملدی نہیں
 اچھایا رچھوڑ
 توں پیگ بنا
 تیڈا کیا
 کہیں دی سوڑی اے
 کہیں دی موکلی اے
 دنیا دی مرضی
 دنیا جیویں ہووے پئی
 ”اساں چھڑا آؤٹ تھی کے
 تاریخ دا قرض نہیں لہا سگدے“

وڈے ویلے تیں
 ڈو شرابی،..... ڈو فقیر اللہ دے
 پیندے پٹھن
 اچھا ہک گالھ تاں ڈسا
 اے شاعری تتلی دا
 پچھانو اوں نہیں ہوندی؟
 ڈو جھاشرابی ولا بولیا
 ”وت ڈیکھ..... شروپیا تھیندے
 ماء.....“

اتے انت ڈو نہیں
 اے آکھ کے الجھ باہندن
 ”ڈاؤن وڈ ڈیگال
 ڈاؤن وڈ امپیریل ازم“
 اتے اپنیاں جتیاں ایج
 سمھ پوندن

دوست شاعر کون ھک خط

گلہ غمازی
اٹکل بازی
نونہ نہ ہوندر اں
چھت چھوچھو ندر اں
گرو گھٹالے
بہمنال والے
چھند چھٹانکاں
تول، ترازوں
جنتر منتر

ہُدے شُدے
 لوہالاٹو
 چندرگاٹو
 دارے دریاں
 پنڈت بھوپے
 ٹنڈن ٹوپے
 چھوڑ فقیرا
 بس ہک کافی
 پریم دی بھگتی
 شاعر نہ بن
 شاعری کر

ہک شرابی دی ڈائری اچوں

(i) ڈھیر ڈھیر شراب نوشی

پچھلا دروازہ

پورے دا پورا

کھول کھڑ بندی اے

اتے سبھ کاٹھ کپاڑ

نواں تھی ویندے

بناں کہیں کوڑ دے

بناں کہیں سچ دے

پُرانی کہیں جاہ تے

نویں ہک جہان نال

ملاقات تھیندی اے

جیندے تہہ خانے اچوں

کئی معجزات طلوع تھیندن

اتے صبح توں پہلے پہلے

غروب تھی ویندن

(ii) تھوڑی تھوڑی شراب نوشی

پچھلا دروازہ

اُدھا کھلیندی اے

اتے کہیں جہات پچھوں

سچ اتے گوڑ دی کہانی کوں

آسانی نال لبھ گھندی اے

جیکوں کوئی خاب،

کوئی تھکیرا

زیر نہیں کر سگدا

(iii) شراب نوشی ممنوع

شراب نوشی وچ

ہک ویلا اتنجاوی آندے

جتھاں پچھلا دروازہ

کوئی نہیں کھلیندا

اُتے بندہ پاگل تھی ویندے

دوست ڈاکٹر نعیم کلاسرا سانگے

(i)..... تتلی

مزاتاں ہک

الہامی شے ہے

ایکوں اپنے من دے نال وسا

مزے دامز اکھن

بد مزانہ تھی

ڈیکھتاں سہی

تتلی نال پچھانو اں

پتہ نہیں

کنوں اڈ دا آندے

پتہ نہیں

کنتے اڈ داویندے

پھل دیاں جیکرا کھیں ہوندیاں

خود اڈ کے..... او تتلی نال پچھانو اں بند ا

مزے دی جاہ وی..... تتلی

پھل دی جاہ وی..... تتلی

(ii)..... علم دا المیہ

عدن دا باغ

مزا درمزا..... درمزا

مزے دے جہان

ڈ دھ دیاں نہراں،

ماکھی دے مانھے

سچی در سچی دُ بنے

خُور در خُور

شراب در شراب

(کتاباں اچ جنت شودی اینویں لکھی پئی اے)

اے دوست ایں مزے کوں

وَلَا لکھ

فاقہ در فاقہ..... لکھ

فانی در فانی..... لکھ

تانگہ در تانگہ..... لکھ

محبت در محبت..... لکھ

وچھوڑا در وچھوڑا..... لکھ

الہام در الہام..... لکھ

حیاتی در حیاتی..... لکھ

ایکوں وَلَا وَلَا..... لکھ

اے دوست

ہک ڈینھ آسی

تل وطنی اے جان و یسن

علم ہک
عظیم الشان دھوکہ اے

(iii).....جندری کھول

کوئی تاں
انھاں کوں پڑھ وی گھنسی
کوئی تاں
انھاں کوں سمجھ وی گھنسی
الماری وچ بندر یہاں تاں
گم تھی ویسن
گم تھیون توں پہلے پہلے
یار کلا سرا
جندری کھول
کتاباں تیڈے پیودیاں نہیں

ڈریگن آتے میں

میں جو سوچاں
 اُونویں سُچندے
 میں جو سُناں
 اُونویں سُندے
 میں جو ڈیکھاں
 اُونویں ڈہدے
 کاش
 میں میں کریندی
 میڈی میں
 ڈریگن توں ودھ
 میڈی وفادار ہوندی
 (ڈریگن: ہنس دے گتے داناں)

☆.....ڈریگن: ہنس دے گتے داناں)

ایمپائر مساوی ویمپائر

اتنا خون
 اہل شہر نہیں پسندی
 اتنا خون
 چھڑ شودے نہیں پسندی،
 اتنا خون چھڑ شودے نہیں پسندی
 جتنا خون
 تمدن دی حیرانی پسندی اے
 سامری دے وچھے پسندن
 جادو گردیاں وچھیاں پسندن
 جتنا خون ساہوکاری پسندی اے
 جنگجو پسندن
 جنگ پسندی اے
 سامری داسا مارج پسندی
 تخت پسندی تاج پسندی

Raptor-22=52.8 Million Dollars

ہنس اجاں چھوٹا ہے
 مٹی دے ڈاند نہیں کھیڈ دا
 پلاسٹک دے کھڈ ونے کھیڈ دے
 اوندے کھڈ وئیاں اِج
 جہاز ای جہاز ان
 اے ایف 16،
 اے جمبوجیٹ.....کنکارڈ
 اوکو براہیلی کا پٹر
 ابو ابو میں وی پائلٹ بنساں
 میں وی جہاز اڈیساں

شوں.....ں.....ں
 نہیں ہنسا
 اے کھڈوئے اصلی ہووُن تاں
 ہوا اچ پھٹ ویندن
 ہنسا وانگوں
 نہیں اڈ سنگدے
 نچنت، بے آواز،
 محو پرواز
 ہنس ماشاء اللہ
 ہن پندویں سال اچ اے
 میں اوکوں پائلٹ بناوُن چاہنداں
 تاں او آدھے بابا تہا کوں پتہ اے
 ہک رپڑ دی کیا قیمت ہوسی
 نہیں پتہ ابو
 پنج ارب روپے پاکستانی
 جیویں جیویں ہنس وڈ اتھیند اویندے
 میڈا علم گھٹدا اویندے
 میکوں سمجھ نہیں آندی
 دل اہدے رپڑ دا ترجمہ
 ”شاہین“ کراں

پر شاہین داترجمہ اپنی زبان
 اچ کیا کراں
 پنج ارب انساناں دے وسائل
 اتنا عظیم الشان ذیان
 بابا اتنے زیان نال
 پورے ساڈے ملک دی
 ہوا صاف تھی سگدی اے
 دریا صاف تھی سگدن
 بابا صاف گالھ اے
 میں پائلٹ نہیں بن چاہندا
 میں تہاڈے وانگوں بے وقوف نمی
 میں اپنے بالوں کوں
 مٹی دے کھڈوئے ڈیساں
 بوآ سکی نہ کوں آ کھئے
 بناڈیسی

کشمیر یاں سانگے

کیا آکھوں جو
 ہر بندے دے ملک دانقشہ
 اوندے تن تے ہوندے
 کاغذ اُتے ڈیکھ لکیراں
 نقشے کوں بہہ روندے ہیں
 ملک اساڈا جنت ہئی
 ادھ وچ اچکل دوزخ ہے
 جنت دے ہنڈ وں نہیں پاسوں
 فوجی سیر کریندے ہن
 ساکوں اہدن خطرہ ہے

تلوراں دا فریاد

ٹھڈھے موسم چھوڑ کے دُوروں

اساں نبھائیاں

تھل اپنے وچ آن لٹھیاں

ایہو سوچ کے

بچے اپنے پھڑے کر کے

پلیاں چر کے

پچھاں وٹنیں ول ویسوں

ساکوں عربی شاہ زادے

تپکھاں و نجن ڈیندے نہیں

ٹروں تاں اگوں

گاریاں اڈ کھڑیندے ہن

اڈوں تاں او ترے

باز چھوڑ ڈیندے ہن

وَل وَل اھدن

ساڈے ماس اچ

وڈی شہوت اے

ساکوں نہیں پتہ

اللہ سائیں سوھناں

ایہوڈ ساچاء

اے شہوت

کیا شے ہوندی اے

جنگجو

بھانویں چٹے ہوون
 بھانویں کالے ہوون
 بھانویں مذہبی ہوون
 بھانویں لا مذہبی ہوون
 بھانویں پڑھے ہوون
 بھانویں ان پڑھے ہوون
 بھانویں تڑھے ہوون
 بھانویں ان تڑھے ہوون
 جنگجو سارے کہوں جہیں ہوندن

طاعون

کچھ لوک چوہے دی پوجا ناں
 طاعون دا مقابلہ کریندن
 کچھ لوک چوہے کوں مار کے
 طاعون دا مقابلہ کریندن
 انت ڈنہیں مرویندن

Little Boy

پنج سَت پاگل
 پاگلاں دے ہتھ
 ایٹمی اُسترا
 باقی ساری
 سر اپنے توں گنجی دنیا
 پٹھی کنگھیاں ڈیوے

☆..... پہلا ایٹم بم جینداناں Little Boy رکھیا گیا

قربانی

چنگیز،

ہلاکو،

تیمور،

غزنوی،

ہٹلر،

سٹالن،

سب پڑھے لکھے لوگ ہیں

اُن پڑھتاں

صرف مخلوق خدا دی ہے

گُسنِ سانگے

ہر ویلے تیار

نوح دی پیڑی ہڈی پئی اے

اُنت کھاوُن پیوُن دا

سامان مُکلیا

پکھی پرندے،

جور جناور،

آپت اچ اُلجھ پئے

نوحؑ پریشان

سمندر کڈاں لاہسی

اُوں پہلے کاں کوں اُڈایا

وَنج بھائی وِسوں دی خبر گھن آ

کئی ہفتے لنگھ گئے

کاں واپس نہ ولیا

نوحؑ گھگھی کوں بھیجا

وَنج بھائی وِسوں دی خبر گھن آ

گھگھی ہک ڈینھ ول آندی ہے

وَسوں مُرشد

اٹھ ڈاہ کوہ دی وتھ ہے ساری

وَسوں اندر

کاں حرامی کر کدے پیٹھے

”نوح دی پڑی بڈ دی پئی ہے

کہیں نہیں بچنا..... میکوں اہدے

توں وی گھگھی

چُج اپنی وچ

زیتون دی پتی پا کے

ہک فوٹو چھکوا گھن

کندھاں اُتے

فوٹو تیڈا

لکیرا ہسی

پھل چڑھاؤن والے آسن

تیکوں آن سلوٹ مرین

نوح دی پڑی بڈ دی پئی ہے

سندھو دیوتا دی حمد ولا

دیوتا اپنی نندر اچوں جا گیا
 تاں اُول ڈُٹھیا
 اوزمین تے الف ننگا ستا پئے
 نال اوندی کھٹ تے
 کنڑکاں دے پکڑو تے سْتے پئین
 نہ کا نہہ، نہ کوندر، نہ لئی، نہ سر
 نہ کنڈ کھڈ یندیاں منجھیں
 اُول راہ ویندے ہک چھیڑوتوں پچھیا

ڈس میاں چھیڑو
 میڈ الباس کن گئے
 میڈی ساؤل کن گئی اے
 میڈ اہیلا کن گئے
 میڈ ے رستے کن گین
 اگلی اگلی، دردرا گوں
 پاگل کتے وانگوں
 چکھداوداں
 کیا کراں، کنتے ونجاں
 ترجمام، ترجمام، ترجمام
 خلقت واسطے ڈتے
 اپنے معصوم کنڈاں دے واسطے
 کالیاں گھپ لیاٹیں دے واسطے
 منجھیں دے واسطے
 بھل دیوتا
 واسطے کتھاں منیندن

تم ٹم تم ٹم
 ڈھنڈیں ڈھورے
 پانی ای پانی
 نال اپنے چو دھاروں
 نہ ہتھ

نہ پیر
 نہ اکھیں
 نہ گن

دیوتا کتھاں سندن
 دیوتا کتھاں ڈسندن
 اے فانی انسان
 دیوتا دی عزت کر
 دیوتا

یا تاں ستے راہندن
 یاوت ساڈی غفلت دا
 انتظار کریندن

عام تھی اے دیوتا

(کیڑھی گالھ پٹھا سچیندا ہم
ہنئیں ہنئیں بھُل گئی اے)

جو یاد اے

اوکوں و لا و لا یاد کر

دل اپنے کوں

پھلاں نال آباد کر

جیون تاں ہک

عارضی بسیرا ہے

عارضی بسیرے کوں

کہیں ڈینھ لا آباد کر

عام تھی اے دیوتا

نندی

اساں
 وچھے دے کناں آ لے،
 کٹے دے کناں آ لے،
 تل وٹنی
 هُن اے جان گئے ہیں
 دیوتا ہووَن دی خاہش
 حملہ آوردی تلواراچوں
 وڈی تھئی اے
 ساڈا کم اے
 اپنے گن ہلیندے راہوَن

عام شے

بھاء کوں چوری کرن والا
 بے شک دیوتاواں داسزاوار ہوسی
 ”آئین سٹائن“ وانگوں

جییں خدا داراز

ادنیٰ انسان کوں سوئپ ڈتے
 جیندے نور دی طاقت کوں
 اساں جیہاں ادنیٰ انسان
 نہیں سنبھال سگدا
 ایکوں سنبھالن سائے
 گوتم بدھ داسریر درکاراے
 جیڑھا بلکل عام شے نہیں

سوگ پر بہ

(بی بی شہید بے نظیر بھٹو
دے اعزاز اچ)

(i)

27 دسمبر

کوئی پتہ نہیں
کیندے جائے ہیں
کیندی تھک ہیں
سا کوں تاں بس اتنا علم اے
ساڈی تھک ہن ایں دنیا وچ
کھھی پئی اے

کلھیاں نانویں
 جنیں وی ساڈی سیندھ سیندھوری
 آن ونجائی اے
 جیں وی بوٹاں پٹھ لتاڑن
 گھاملو کڑے
 اوکوں اکھا ہے
 اج دے ڈینھ کوں اساں نہیں بھلناں
 4 اپریل دے وانگوں

(ii)

چوہاں دی گھوراج قاتل

”جنیں وی“.....”جنیں وی“

کیا پئے اہدے او
 تُّساں نہیں جانڈے
 قاتل کتھ ان؟
 نال جلوس دے ہک فقیر اللہ دا بولیا
 طالبان دے پچھوں،
 وسوں اپنی وچکن والے خان دے پچھوں

ہر کوڑے، بئی مان دے پچھوں
 لگیے پٹھین.....
 ڈوجھا بولیا..... سا کوں علم اے
 قاتل کتھ ان
 ترے سو سٹھ ولا کیاں ماری
 چوہاں دی گھوراج
 ترے بجھا بولیا..... چوتھا بولیا،.....
 چوہاں دی گھوراج پانی چھوڑو
 پس کے ہک ڈینھ باہروں آسن
 آپیں ڈکھا ہے
 ننگے چوہے لک نہیں سگدے
 وردیاں پا کے

(iii)

نیل کنٹھ سوگ وچ

نیل کنٹھ سوگ وچ
 سوگ وچ سارا جہان
 الامان

سندھو رات کالٹری
 کالے بوٹاں والٹری
 وسوں پوری نیل و نیل
 چندر پورا لہو لہان
 الامان

نیل کنٹھ سوگ وچ
 سندھو تیڈی لالٹری
 بے قصور ماری گئی
 ڈیکھ ساڈی بے وسی
 ڈیکھ ساڈا امتحان
 الامان

نیل کنٹھ سوگ وچ
 سندھو تیڈی جھولٹری
 خالی پئی ہے ڈھولٹاں
 مونجھ ساڈی درد مند
 درد ساڈا مہربان

الامان

نیل کنٹھ سوگ وچ

سندھو اپنے صدق دی

پارت ہووی دوستا

کتنی تھوڑی زندگی

کتنی لمبی داستان

الامان

نیل کنٹھ سوگ وچ

(بی بی سین شہید بے نظیر بھٹو دی شہادت تے)

وفا داری

محبت اہدن
 ہک شے ہے
 محبت توں وڈی وی
 ہک شے ہوندی اے
 ”وفاداری
 بشرطِ استواری
 اصل ایمان ہے“
 محبت وی
 وت عبادت وی
 سیاست وی
 جیودلدار زرداری
 وفاداری
 (دوست آصف علی زرداری سانگے)

نال ہیں شہیداں دے

بھانویں کوئی شمار نہیں
 وت وی کتنے بے شمار
 اساں جو مزدور ہیں
 اساں جو کسان ہیں
 لکھی جو زمین ہیں
 لکھی آسمان ہیں
 پپلاں دے پتر ہیں
 لائیاں دے پور ہیں
 کال ہتھوں مارے گئے
 جتنے بے قصور ہیں
 بال ہیں شہیداں دے
 نال ہیں شہیداں دے

(دوست بلاول بھٹو زرداری سانگے)

(ٹوجھی پچھی)

پرانہک رد ہم

مزا کلھوک دا
 مزا اچوک دا
 ڈڑڈوں ڈائیں ڈڑڈوں
 ڈڑڈوں ڈائیں ڈڑڈوں
 مزا محبت دا
 مزا جوانی دا
 مزا اَن پُنی دا
 مزا اَن چھانی دا
 ڈڑڈوں ڈائیں ڈڑڈوں
 ڈڑڈوں ڈائیں ڈڑڈوں
 مزا تان جیون دا

اُداس تھیون دا
 مزا تاں ھیل دا
 مزا تاں ڈکھن دا
 ڈڑڈوں ڈائیں ڈڑڈوں
 ڈڑڈوں ڈائیں ڈڑڈوں
 مزا بہار دا
 مزا بہاری دا
 مزا خمار دا
 مزا خماری دا
 ڈڑڈوں ڈائیں ڈڑڈوں
 ڈڑڈوں ڈائیں ڈڑڈوں
 مزا تاں بوسے دا
 مزا تاں جسم دا
 مزا وصال دا
 مزا طلسم دا
 ڈڑڈوں ڈائیں ڈڑڈوں

ڈڑڈوں ڈائیں ڈڑڈوں

مزا تاں کھیر دا

مزا تاں ماکی دا

مزا تاں ناکھ دا

مزا بے ناکی دا

ڈڑڈوں ڈائیں ڈڑڈوں

ڈڑڈوں ڈائیں ڈڑڈوں

مزا تاں ہستی دا

مزا تاں مستی دا

اُجاڑ کھنڈر دا

آباد وستی دا

ڈڑڈوں ڈائیں ڈڑڈوں

ڈڑڈوں ڈائیں ڈڑڈوں

مزا وچھوڑے دا

مزا وصال دا

مزا بہوں دُور دا

مزا پہوں نال دا
 ڈڑڈوں ڈائیں ڈڑڈوں
 ڈڑڈوں ڈائیں ڈڑڈوں
 مزا عبادت دا
 مزا شہادت دا
 مزے کوں یار بنا
 مزا تاں آپ خدا
 ڈڑڈوں ڈائیں ڈڑڈوں
 ڈڑڈوں ڈائیں ڈڑڈوں
 (اگوں اگوں پُرانی ہک ڈھڈھویندی وجدی اے)

ENIGMA MUSIC

ریڈانڈین نال
 اوندیاں منجھیں دے گیت،
 اوندے ناہراں دے گیت،
 اوندے سرداراں دے گیت،
 اوندے ڈپ کھڑ پے گھوڑیاں دے گیت
 جنگجو دے گیت،
 اوندی فتح دے گیت،
 اوندی شکست دے گیت،
 ساکوں وی چنگے لگدن
 بے شک اے گیت ساکوں

لاہرتاں کھڑا سگد ن
 وسماء نہیں سگدے
 بے شک ”مائیکل جیکسن“ دی
 چیک وی،
 قابل سماعت شے ہے
 ویلے توں،
 روشنی توں،
 خیال توں،
 ڈھیر تکھی
 جیویں آہ تکھی
 جیویں سسکی تھکی
 "I Love You,
 I will kill you,
 But i love you, forever"

☆ Enigma is a German Musical project founded in 1990 by Michael cretu

(Romanian German musician)

کیف دی شے

چوڑھاروں ناسوت دی نگری، بھوت دی نگری
 نال اپنے لاهوت دا ویلا، کیف دا ویلا
 نیلم والی جھال جھری اے، نال اکھیں دے
 مُٹھ اچ لال یاقوت دا ویلا، کیف دا ویلا

پترے چناراں دے

پَرے کنوں سوھنے لگدن
 جادو پہاڑاں دے
 ڈھاک تے ہلدے ہوئے
 پترے چناراں دے

چاک سگا پوندن
 رُ سے یاد آ پوندن
 دُور بہوں وِجناں اے
 ساکوں ہجر دے راہ پوندن
 کھنب کیس کھوہ گھدے
 اڈنیاں بہاراں دے
 پترے چناراں دے

بھانویں ایں پار ہوون
 بھانویں اوں پار ہوون
 اکھیں یکتار ہوون
 کیا اتبار کروں
 بے اتباراں دے
 پترے چناراں دے

مینہ وس پوندے ہن
 ہیل گھل پوندی اے
 اُتھاں دل نہیں ہوندی
 جتھاں دل ہوندی اے
 کیندا ناں گھندے ہن
 لٹھے درباراں دے
 پترے چناراں دے
 اساں بے رنگیاں دا

رنگ کوئی لال ہوندا
 اکھیں راہ نال ہوندیاں
 دل درساں ہوندا
 دل والی جھیل ہوندے
 دل دلداراں دے
 پترے چناراں دے

نکھرے نکھرے گئے
 نکھرے نہیں ملدے
 ہتھوں کتھاں اُڑ پڑ گئے
 نکھرے نہیں ملدے
 دھوڑ نال دھوڑ تھئے
 نکھرے نہیں ملدے
 ملن کوں مل پوندن
 چاک تلواراں دے
 پترے چناراں دے

کنکاں نسر گیاں
 نسر یاں و سر گیاں
 کوئل کوک ڈتی
 امباں تے پورا گئے
 چوڑھاروں پھل کھڑے
 سرخ اناراں دے
 پترے چناراں دے

عشق والا چوڑھا خبرے کن گیا
 سسی نال وچھوڑا خبرے کن گیا
 ویہڑے اندر بلبلیں دا جوڑا ہا
 بلبلیں دا جوڑا خبرے کن گیا
 سینے اندر سینے دا جو درد ہا
 ڈھیر بھانویں تھوڑا خبرے کن گیا
 پنڈوں چنڈے ہال سدھ نہیں کیا تھئے
 نجیاں والا کھوڑا خبرے کن گیا
 دریا اگوں سالھ تنگی تھی کھڑی
 کانباں والا لوڑھا خبرے کن گیا
 کن گیاں پریاں او نال قصے وچ
 بادشاہ دا گھوڑا خبرے کن گیا
 بلبلیں دا جوڑا خبرے کن گیا

یا اللہ خیر ہووے
 خیر جگ جہان دی
 خیر ایں زمین دی
 خیر آسمان دی
 یا اللہ خیر ہووے
 خیر ہووے سخی دی
 خیر ہووے لکھی دی
 خیر ہووے پگھی دی
 دم، دیا، دان دی
 یا اللہ خیر ہووے
 خیر ہووے مری دی
 مری نال چاک دی
 ہیر ہیر کوکدکے
 چاک والے بھان دی
 یا اللہ خیر ہووے
 عاشقاں دی خیر ہووے

خیر ہووے عشق دی
 خیر ہووے برہا دی
 درد بئی مان دی
 یا اللہ خیر ہووے

پُھلاں نال دوستی
 کنڈیاں اُتے رقص، رقص
 پُھلاں نال دوستی
 چندر نیلا نال نال
 جھیل والا عکس، عکس
 پُھلاں نال دوستی
 یاد اُوندی ویندی نہیں
 پتھر اُتے نقش، نقش
 پُھلاں نال دوستی
 کھکشاں دَر کھکشاں
 بے کنار اُتر پُھلاں نال دوستی

باہروں بھانویں ڈسدا نہیں
 اندروں ساڈے وسدا ہے
 کون ہے
 کھڑ کھڑ ڈیکھو ویندا ہے
 پھل پھل ویندا ہسدا ہے
 کون ہے
 کھیڈ انوکی کھیڈا ہے
 راس انوکی رسدا ہے
 کون ہے
 چس اے اوندی چاہ دی
 مزا اوندے لس دا ہے
 کون ہے
 عشق ساڈے وس دا نہیں
 درد ساڈے وس دا ہے
 کون ہے

خالی تاں خلاء اے
 باقی تاں فناہ اے
 بھری بھری جھولیاں
 پولیاں در پولیاں
 آندا ویندا راہ اے
 باقی تاں فناہ اے
 بھانویں نال نال اے
 وِتھ بے بہا اے
 باقی تاں فناہ اے
 عشق درد مند اے
 حُسن بے پرواہ اے
 باقی تاں فناہ اے
 اساں اوندے کون ہیں
 او ساڈا کیا اے
 باقی تاں فناہ اے

سئیں دی ڈات ملے
 پوری پر بھات ملے
 نور در نور ملے
 تاب در تاب ملے
 سب توں اچھی ملے
 کال کڑچھی ملے
 ہر ویلے موراں کوں
 پائیاں پا ڈیکھوں
 سنگتیاں آؤنا ہا
 کاں کالا کرک پیا
 چپ دی کندھلی اُتے
 چپ ارمانی تھئی

منگنی جے نہیں وت وی
 کوئی دُعا تاں ہووے پئی
 منگنی جے پووے تاں
 خیر منگوں جگ دی

اوہو آپ نال اپنے
 ہر شے وچوں ظاہر اے
 دنیا جیکوں اکھیں نال
 ڈیکھ نہیں پئی سگدی
 اساں پئے ہیں لڑھکے
 ندی پئی اے وگدی
 ساڈی کون لگدی
 مونجھاں دی مونجھاؤنی

مولا مِتر ملاوے
 مِتر ملاوے مولا پاک وو
 مولا مِتر ملاوے
 آن لگی وت جھڑی سیالڑی
 نین تھئے نمناک وو
 مولا مِتر ملاوے
 نال بہار دے برہا پھٹ پئی
 ہری بھری تھئی ساکھ وو

مولا مِتر ملاوے
 موبل دے سَت ماڑ پچھانویں
 وگدی پئی ہے کاک وو
 مولا مِتر ملاوے
 درشن ہووے یار اِجَن دا
 کھول کھڑائے ہم تاک وو
 مولا مِتر ملاوے
 مِتر ملاوے مولا پاک وو
 مولا مِتر ملاوے

بھانویں کوئی کم نہیں
 وت وی کتنے کم ہن
 کھنڈے پین
 برہا برہا گوکدے
 نین ساڈے نم ہن
 کھنڈے پین
 غم نال خوشی اے

خوشی نال غم ہن

کھنڈے پین

ساہ سوگوار ہن

تمس اگوں تم ہن

کھنڈے پین

سدھا کتھاں وگدا ہے

دریا نال خم ہن

کھنڈے پین

سکی تیڈے سکے لگدے

عشق در عشق وچوں

اساں ودے اوڈرے ہیں

او وی تھکے تھکے لگدے

سکی تیڈے سکے لگدے

رات دی رات کتھاں

اٹھاں دے کچاوے تاں

اکھیں اُتے رکھے لگدے

سکی	تیڈے	سکے	لگدے
زندگی	توں	خوش	لگدے
زندگی	توں	اَکے	لگدے
سکی	تیڈے	سکے	لگدے

ڈیوے	دی	لاٹ	اُتے
قصہ	در	قصہ	تھئے
چونک	دا	پیل	تھئے
گھر	دی	پر	تھئے
امباں	دے	باغ	کتھاں
کوئیل	دی	کوک	کتھاں
ہوک	در	ہوک	اساں
گیڑ	در	گیڑ	تھئے
سونے	دی	پان	چڑھی
بھاء	اَسمان		چڑھی
بھاء	دے	بھیت	اندر
لکھاں	دا	ڈھیر	تھئے

خاک در خاک تھے
پیر در پیر تھے

شیشے پچھوں کیا ہا، کوئی پتہ نہیں
بندہ ہا، خدا ہا، کوئی پتہ نہیں
چڑیاں دے کچھ آہنے ہُن، یاد ہے
آہنیاں وچ کیا ہا، کوئی پتہ نہیں
جتھاں ہُن ریت اے، ریت نال
پاگل ہک دریا ہا، کوئی پتہ نہیں
پتہ کروں کیا ہا، کوئی پتہ نہیں

زمیں ہے،

آسماں ہے،

کہکشاں ہے

خدا دے نال کتنی ہے خداوندی

اساں مِلَسوں

ولا مِلَسوں

سدا مِلَسوں

سدا دے نال کتنی ہے سداوندی

اساں جو دور ہیں پئے نال ہوسوں

کتھاں ہے نال ہووَن دی دعاوندی

فقط ترشَنم، ولا ترشَنم، ولا ترشَنم

ایں جل دے نال ہووے پئی، جلاوندی

خوشی محسوس تھیندی اے
 نہ غم محسوس تھیندا اے
 نہ روون کول دل اہدا اے
 نہ کھلن کول دل اہدا اے
 نہ کہیں ڈینھ مِتر پیارے نال
 ملن کول دل اہدا اے
 فقیراں دی سدا اندر
 اساں خالی خلا اندر
 بناں کہیں مُونجھ، مُونجھے ہیں
 پتہ نہیں یار کیا تھی گئے
 وچھوڑا بے بہا تھی گئے

دھمی ویلے پُھلاں نال
 جھولی اپنی بھر پیٹھے
 کوئی پتہ نہیں پار دا
 پار کتنی دُور ہے
 کنڈاں نال کھیڈ کے
 مرلی اتے چھیڑو نال
 چوڑھویں دے چندر کوں
 تلی اُتے دَھر پیٹھے
 تَساں وی اندروں وڑ پیٹھے
 اساں وی اندروں وڑ پیٹھے
 باہروں خبرے گلِیاں وچ
 گلِیاں نال کیا تھیا

سب نال پیار اے تاں رب نال پیار اے
 رب نال پیار اے تاں سب نال پیار اے
 مُلاں نال مُلاں والی، سکھنی مسیت اے
 ساڈے نال یکتاری، تو بنے ولی تار اے
 جنگل اچوں وچلا اے راہ ، ساڈا راہ اے
 راہ نال ڈونھاں پاسوں، پُھلاں دی بہار اے
 ایہو تاں دھیان اے، پیراں نال پار دا
 کیڑی ساڈی دوست اے، مکوڑا ساڈا یار اے
 آندیاں نال ہر ویلے گیت ہے ملاپ دا
 ویندیاں نال ہر ویلے کونجاں دی قطار اے

عشق دا وگدا دریا ہووے
 حُسن دی واہندی دھارا ہووے
 درشن سئیں دا نال اساڈے
 وڈے ویلے دا تارا ہووے
 بھانویں ہووے کچھ پُنل دا
 بھانویں تخت ہزارا ہووے
 برہا دی بے چینی ہووے
 تلی تے جیویں پارا ہووے
 لگدا ہے جیویں جھنگی وچوں
 جھنگی چندر اُبھارا ہووے

ناپسند ہیں تاں ناپسند کر، کاوڑ نہ کر
 تھی سگے تاں یار پسند کر، کاوڑ نہ کر
 دنیا کتنی ڈو وکی ہے، تھی ہک وَنکا
 ہک وکی دا ناں بلند کر، کاوڑ نہ کر
 جوتوں چاہویں اونویں سبھ کچھ نہیں تھی سگدا
 آرزو اپنی آرزو مند کر، کاوڑ نہ کر
 دل اپنے کوں دل اپنے دے نال ملا گھن
 دل اپنے دی نہ کوئی ونڈ کر، کاوڑ نہ کر
 ہک در، بے بہا در کھلدے ویندے ہن
 ہک در اپنے اندروں بند کر، کاوڑ نہ کر

کتھوں آئے ہیں، کوئی پتہ نہیں کتھاں ہوسوں
 پیر تیڈے دی مٹی ہوسوں جتھاں ہوسوں
 بہہ راہسوں تاں، اُچا پل جھاترا ہوسوں
 ٹر پوسوں تاں، وتھ مُتوں سئے وتھاں ہوسوں
 اُچیاں ماڑیاں نال فلک تیں اُچے ہوسوں
 جھکیاں جاہیں نال ھمیشاں، جھکاں ہوسوں
 کوئی طلب نہیں رہ اگئی باقی، باقیاں نال
 ہوسوں وی تاں ہر ویلے تیڈیاں سکاں ہوسوں
 ہولیں ہولیں وسمیاں نال، وسمدے پئے ہیں
 دیوتا ہوسی مَن اپنا تاں، دیوتا ہوسوں

سندھو دیے گیت

سندھو تیڈی عاشقی
 صادقان دی صادق
 سندھو تیڈی عاشقی
 بھل سندھو تیڈی عاشقی
 ماورا وصال توں

ہجر توں وی ماورا
 سینے اندر جاگدی
 سندھو تیڈی عاشقی
 بھل سندھو تیڈی عاشقی
 علی علی بول کے
 وال اپنے کھول کے
 ڈھولک اُتے کھیڈدی
 سندھو تیڈی عاشقی
 بھل سندھو تیڈی عاشقی
 بھاگ ونداں دی بھاگ وند
 سسی نال سرخرو
 تریہہ تیڈے نام دی
 سندھو تیڈی عاشقی
 بھل سندھو تیڈی عاشقی

ہنساں دی میں ہنسنی

(ii)

اسمانوں لٹھی آں
 دریا اچوں جائی آں
 ہنساں دی میں ہنسنی

آندی ویندی لاہر نال
 تیڈے آس پاس آں
 تھی سکے تاں گول گھن
 لدھے دی لدھائی آں
 ہنساں دی میں ہنسنی
 ہاتو ہات تیڈے نال
 مل کے تار تھئی آں
 ہنساں دی میں ہنسنی
 بھان اتے بھائی اُتے
 نیل گوں پائی اُتے
 پائی دی لکھائی آں
 ہنساں دی میں ہنسنی
 تسی تیڈے پیار دی
 مونجھ مونجھ لئی آں
 جندڑی نبھائی آں
 ہنساں دی میں ہنسنی
 خبرے کتھاں ونجنا اے
 خبرے کتھوں آئی آں
 ہنساں دی میں ہنسنی

(iii)

کوئی کونج لتھی آسمانوں
 مٹھی مونجھ لتھی آسمانوں
 بُت رہ گیا بر وچ بھردا
 ساہ اڈ گئے جمل جہانوں
 جنھاں عشق دی چوٹ نہ چکھی
 گئے وانجے ڈونہاں جہانوں
 کوئی کونج لتھی آسمانوں
 اٹھی دول وچا کے مترا
 آساں اپنا آپ سنجائوں
 کوئی کونج لتھی آسمانوں
 نویں پستک پریم دی لکھنی
 آساں تھک گئے وید پرانوں
 کوئی کونج لتھی آسمانوں
 مٹھی مونجھ لتھی آسمانوں

دَر خَماری دَر خمار

سِک وی تار
 اسال وی تار
 دَر خَماری دَر خمار
 پئی اُڈیل پوندی اے
 ارغوانی شام دی
 خوشی چار ڈینھ دی
 درد کتنے بے شمار
 دَر خَماری دَر خمار
 آپ دی ہستی وچوں
 آپ دی ہستی وسار
 دَر خَماری دَر خمار
 اکھیں نال دو بدو
 پیراں نال جا پجہ

خیال

کوئی خیال کتھوں دا
 کوئی خیال کتھوں دا
 من اپنے بے چین کوں
 ہک جاہ ٹکُن ڈیندا نہیں
 خاب اساں کیا ڈیکھوں
 خاب یاد راہوے تاں
 نندر ساکوں آوے تاں

اسماں تاں چلو
 آدم ہا سے
 ساڈی روح تاں
 وڈ کے اہدن
 اسماناں دواڈ ویندی اے
 گتے، ہلیاں، پکھی وی تاں
 جیندا جی ہن
 مرن توں پچھوں
 انہاں دی روح
 کن ویندی اے
 کوئی پتہ نہیں

(تریجھی پچھی)

روہی ناویں بھلیا ہويا
 تھل اِچ رُلیا ہويا
 چال چویں کوئی بندہ ہووے
 ویندا جھنڑ دا ہووے

جال منوتی دیاں نظماں تھل.....1

دُھوڑا اگوں
 دَھاڑا اگوں
 چھوٹی موٹی
 ہک ادھ شے نہیں
 پورے دا پورا نال اپنے
 اسمان ساڈا اگم تھی گئے
 اسمان ودے گلیندے ہیں
 ملن سائنگے تاریاں کوں،
 ملن سائنگے چندر کوں،
 چوڈھویں دی رات کوں،
 جال دی منوتی ڈیون
 تھل دوپے ویندے ہیں
 اسمان ودے گلیندے ہیں
 متاں اسمان مل پووے

(سئیں مزارخان لاشاری ولوں)

تھل.....2

پُھلاں دی خوشبو

چیتراں دے رنگ

نت ڈہدے ہیں

مینہ دی کُن مَن

ساوَن دے سنگ

نت سُنَدے ہیں

ماء پو مٹھا

ول نہیں ڈٹھا

اللہ ڈکھاوے

(سین بھابھی صدیقاں ولوں)

تھل.....3

خاب دی شے تاں
 خاب دی حد تک ہوندی اے
 اکھ کھلے تاں
 ریت دی لپ اے،
 نال اپنے وسارا
 دوست پیارا
 تھل اپناوی
 خاب دی حد اے
 حد اگوں بے حدی
 (ملک مجید اعوان اتے راجو بھابھی ولوں)

تھل.....4

کھمبیاں دی جاہ،

پریں دی جاہ،

پیلھوں دی جاہ،

ٹھیکریاں چُن کے ولدے ہن

بال اساڈے

تھل منگدے ہن کھیڈن کوں

تھی سکے تاں

جالیں والا،

پریں والا،

کھمبیاں والا،

تھل ولاڈ یوں بالاں کوں

نال ہوادے انت نہنتی

چھل ولاڈ یوں بالاں کوں

(اُستاد اعجاز بلوچ اتے سعیدہ بھابھی ولوں)

تھل.....5

ہک عمرہاں دے باد
 نال اپنے کوئی یاد
 او وی ریت دی
 شالا ہووے پئی
 سسی والا ٹہا
 ہیر والی منی
 او وی ریت دی
 شالا ہووے پئی
 چنڈ نال گری
 پھلاں نال بھری
 او وی ریت دی
 شالا ہووے پئی
 (اکرم میرانی اتے شاہدہ بھابھی ولوں)

تھل.....6

گھرنی گھرنی

ریت دے گھر ان

گھردے ویندن

گھردیاں نانویں

ریت آلے روضیاں پچھوں

اگر بتیاں بال بہوں

اپنے نال نال رہوں

ڈنگ مٹوں کنڈیاں نال

جالیں نال گم سُم

(ڈاکٹر رفیق اتے طاہرہ بھابھی ولوں)

تھل.....7

آندے ویندے راہ نال
 جھڑیا جھڑیا دوستا
 کنڈیاں اُتے پھلاں نال
 وڑیا وڑیا دوستا
 تھل وانگوں پیراں نال
 ریت ریت ریہا کر
 آپ کنوں بے نیاز
 آپ کنوں بے خبر
 سنگری سنگری جنڈاں نال
 چالیں نال پیلھ پیلھ
 (ڈاکٹر محسن شہزاد قادر اُتے فوزیہ بی بی ولوں)

تھل.....8

بھانویں اج ہوووں

بھانویں کل ہوووں

بھانویں تریہہ ہوووں

بھانویں چھل ہوووں

وَل ہوووں تاں

ایں دنیا وچ

پُورا تھل ہوووں

نکے ہال ہوووں

رلے ڈاچیاں دے

(حکیم رفیق لشاری تے پٹھانی بھابھی ولوں)

تہل.....9

رستے نال اینویں
 ڈھیرے اُتے
 مِلّس کت کے اُٹھاپنّے دی
 ساہ اپنّے کوں جھُنّ کے
 نال اُٹھاں دے
 ویندے پئے ہیں
 جان گئے ہیں
 دُھپ کوں چھاں دی
 جاگ نہیں لاوُنّی
 پار دی پار پُچا وُنّی
 (عرفان ہوتا اُتے بھا بھی رانّی ولوں)

تہل.....10

بدلی، بدلی، خوشبو خوشبو،

کرن کرن من من کرن من،

کترن پچھوں

ساوے ساوے ٹولھے ہن کوئی

دھی ویلے ترم کھڑدے ہن

شالا ترمدے راہون

(امیرزادہ ہوتا تے ماجدہ بھابھی ولوں)

تھل.....11

اے وی گالھ کرنی ہئی
 او وی گالھ کرنی ہئی
 تھل دے نال کرنی ہئی
 گالھ پورے چندر دی
 چندر نال چکور دی
 ٹولھیاں والی جھنگی دی
 جھنگی والے مور دی
 سدھ نہیں پوندی تیڈے نال
 کیڑھی گالھ کرنی ہئی
 سوا اپنی محبت دے

(اظہر لاشاری اتے آسیہ بی بی ولوں)

تھل.....12

رانجھے نال رانجھی اے
 کھیڑیاں نال تم اے
 نکلی جہیں پریت اے
 وڈا سارا غم اے
 تیڈے ساڈے غم کوں
 کون جذب کر سگدے
 تھل نال جی سگدے
 تھل نال مَر سگدے
 (اکرم لشاری اتے پنٹی بی بی ولوں)

تھل.....13

تھل اپنے پچھوں

اپنے پیرے کڈا ہیں نہیں چھڑیندا

چھوڑے وی تاں کیویں

ھیل ہوا دی اپنے پچھوں

پیرے چھوڑن ڈیندی نہیں

ڈاچیاں، توڈے

کتھاں ویندے

پیرے اپنے چھوڑ کے

(کامران لاشاری اتے سعدیہ بی بی ولوں)

تھل.....14

بھانویں جتھاں ودے ہوووں

اینویں لگدے

جیویں چاہ بہادر آلے

ودے ہوووں

جیویں ہُنیں جے ہوووں

جیویں ہُنیں لدھے ہوووں

ایہوتاں کوئی نال اپنے

تھل اپنے داجادواے

(راںجھوآتے خالدہ بی بی ولوں)

تھل.....15

بار دی بار کروں
 ڈھیر دا ڈھیر کروں
 سسی دے نام ولا
 اٹھاں دے پیر کروں
 تھل سنگ جیوٹا ہے
 تھل سنگ مرنا ہے
 پُنوں پُنوں کرنا ہے
 متاں پُنوں مل پووے
 (دوست پُنل خان ولوں)

تھل.....16

ڈیکھوتاں ریت، ڈیکھوتاں چھل
چندن دی ماڑی سونے دا محل
تھل.....

کناں دے نال، گلیاں دا گنو
پیراں دے نال، پیراں دا ہل
تھل.....

مونجھاں دی مونجھ، لاہندا آوے
لاہندا آوے، کلھیاں دی کھ
تھل.....

(ملک فدا حسین کھوکھرو لوں)

تھل.....17

راتیں نندر اِچ

نہر ڈٹھی اِم

کیویں ڈ ساواں

کھنئی کھنئی

موئے بندے دیاں

اکھیں ہن کوئی لڑھکیاں ویندن

اللہ کنوں

پٹھی تر یہہ منگدی آں

تھل اپنا

متاں بچ پووے،

(سنگتی اسلم جاویدولوں)

تھل.....18

واہ جو ساڈے نال ترقی

آن وِرادھی

تھل اپنے کوں پدھرا کر کے

کنکاں نال پلو تے ساکوں

مارن چاہندن

اُچے بُرج اُسارن چاہندن

کیا آکھوں جو

اساں تاں نہر نہیں منگی

وچوں زہر بھری

ساکوں تاں لئی لائے دی

پنیاں ای پھوں اے

جال ای پھوں اے

(سید مالک اُشتر ولوں)

تھل.....19

ساوی ساوی
 ٹولھیاں دی کوئی لام اے
 لام پچھوں لام اے
 ویندی پئی اے
 نال اساں وی
 ویندے پئے ہیں
 اساں نہ ہوسوں
 وت کیوں لگدے
 جال کوں جالیں
 آپ بچسن
 ڈیکھ گھنا ہے
 (سئیں مظہر تابش ولوں)

تھل.....20

تریبہ کنوں،

بر بیان کنوں،

خطرہ نہیں

ٹپیاں کنوں

ریگ ریگستان کنوں

خطرہ نہیں

تیغ کنوں

تیرتے کمان کنوں

خطرہ نہیں

تھل اپنے کوں

نہر والے پانی کنوں

خطرہ اے

سا کوں ساڈی

جندڑی نمائی کنوں

خطرہ اے

(سنگتی سلیم نیازی ولوں)

تھل.....21

کیا آکھاں جو
 تچھ مُچھ کریاں،
 تچھ مُچھ جالیں،
 تچھ مُچھ نال روہیڑے
 ملیا میٹ تھیا ہے سارا
 سندھ سا گردو آ بہ
 کیکوں ونج کے پارت ڈیواں
 سندھ سا گردو آ بے دی
 ڈو طرے میڈے خان دے
 ہک طر اسر کاردا
 ڈو جھاوی سر کاردا
 (سنیں سلیمان سہوولوں)

تھل.....22

سُتے لوک جگاؤن دا کوئی ترلا سِستروں
 جالیں نال الاوُن دا کوئی ترلا سِستروں
 چُپ چُپاتا لہہ ویندا ہے ککریاں پکچھوں
 تلی تے چندر لہاوُن دا کوئی ترلا سِستروں
 سِستروں اپنے نال فقیرا سِک ساوُن دی
 رُسے مینہ مناوُن دا کوئی ترلا سِستروں
 جھڑتاں گئے ہیں پیریں وانگوں اندری اندر
 آپ کوں آپ ہلاوُن دا کوئی ترلا سِستروں
 ترلا سِستروں ترلا ہک مٹھ ہووُن دا
 تھل کوں یار بچاوُن دا کوئی ترلا سِستروں
 (سنگتی اللہ بخش کھوکھرو لوں)

تھل.....23

تھل دی ریت اے
 جل دی ریت اے
 لڈ کے پھلاں نال روہیڑے
 پتھر پانی کر ڈیندی اے
 تھل دی ریت اے
 پریں چنڈے ہال دی دل اے
 دل اپنے کوں بھر ڈیندی اے
 تھل دی ریت اے
 ڈکھناں کر کے من اپنے کوں
 ماہرا ماہرا کر ڈیندی اے
 تھل دی ریت اے
 طاہر تھئی اے دریا وچوں
 دریا اندر لہہ ویندی اے
 تھل دی ریت اے
 جل دی ریت اے
 (سنگتی ساحل لاشادی ولوں)

تھل.....24

چو پھیر اساں وا جھوڑیاں دے
 نانویں بالالاں دے جھڑی جال اساں
 انھاں ٹولھیاں تے انھاں پلپیاں تے
 وڈے ویلے دی پنیال اساں
 کیکوں پارت ڈیوں دل اپنے دی
 کیکوں جندڑی یار نبھائی ڈیوں
 کیکوں سنگری ڈیوں ساہ اپنے دی
 کیکوں تھل اپنے دی شاہی ڈیوں
 تھل اپنے توں ودھ سوہناں کوئی
 ایں دنیا دے وچ ہووے تاں
 (سنگتی افضل جگوال ولوں)

تہل.....25

جال جال جال بھیننی نال
 سانکدا سیالا ہے
 تیز تیکھی لُری ہے
 پکیاں نال پالا ہے
 تچھوں اپنے کھوہ دے
 بچی کھچی رکھ نال
 توڈے اپنے چھیڑ باہوں
 ہک ڈوجھے کوں ویڑھ باہوں
 (ملک ارشد ویہاولوں)

تھل.....26

بھونیں تے قبضہ
 بھونیں دے نال
 دماغ تے قبضہ،
 جاہ تے قبضہ،
 جوہ تے قبضہ،
 جسم تے قبضہ
 روح تے قبضہ
 قبضہ قبضہ تھل اپنے دی وسوں
 کیویں ڈسوں
 ”ب“ بندوخ نہ ”گ“ گنڈاسا
 پانی کھراے قبضے دا
 (محمود مہے ولوں)

تہل.....27

ہکوسنویں خوشی نال
 ریت دیاں گہڑیاں جوڑ کے
 ہکوسنویں خوشی نال
 ریت دیاں گہڑیاں بھن کے
 اجاں تاں اساں نکے ہیں
 توڈے توں وی ڈر دے ہیں
 وڈے خبرے کڈاں تھیسوں
 پیرے اپنے میل کے
 توڈے اپنے چھیڑ کے
 (ہنس ولوں)

تھل.....28

اُتھاں ترم کھڑ دی
اُتھاں ترم کھڑ دی
انھاں پلپیاں تے
انھاں پالیاں تے
بھانویں صبح ہووے
بھانویں شام ہووے
پنیاں ہووے مٹھے موسماں دی
سک اپنے نال تمام ہووے
(شناں ولوں)

تھل.....29

پیراں نال ہے تھل
 تھل اپنے دی یاد
 ویرانہ آباد
 کچی مسیت دی خوشبو
 لال کری دے پھل
 جاوداں، اُن مل
 ہک رات دی مہمانی
 سَنو راتاں دے غم
 وت وی کتنے کم
 (اشوولوں)

SOS Call

Save our Thal, please!

مویان دی ارواح

نال اپنے یاد رکھنا پوندا ہے
 درد کوں آباد رکھنا پوندا ہے
 مویاں دی ارواہ ڈیونی پوندی ہے
 زندگی کوں راہ ڈیونی پوندی ہے
 بھانویں جو موئے نال اپنے نئی ہوندے
 وت وی کتنے نال اپنے ہوندے ہن
 تھی سکے تاں مویاں دی ارواہ ڈیوں

”کنفیوشس“ دی ہک نظم اچوں

اے شاہر چھوڑے ونجئے ھن
 اے وستیاں چھوڑ ونجیاں ھن
 اے ماڑی چھوڑ ونجی اے
 او بنگلے چھوڑ ونجئے ھن
 جنھاں وچ روز کھیڈے ہیں
 او گلیاں چھوڑ ونجیاں ھن
 جنھاں تے روز ٹردے ہیں
 او رستے چھوڑے ونجئے ھن
 نویں ہک قبر دے سانگے
 اے قبریں چھوڑ ونجیاں ھن
 جنھاں وچ ساڈے ماء، پیو
 نال سُتے پین
 (کنفیوشس دی ارواح)

جگ درشن کا میلہ

ہر ویلا ہے پریم دی بھگتی
 ست سنگھ دا ہر ویلا
 ڈینھ دے نال ہے رات اکھیندا
 رات دے نال سویلا
 جو آیا اوں ونجناں پک ڈینھ
 کیا چھتری کیا چھیدا
 اندری اندر پُرس کھڑا ہے
 نال ندی دے پیلا
 ”اُڑ جاوے گا ہنس اکیلا
 جگ درشن کا میلہ“

(سنیں کبیر بھگت دی ارواح)

دلتان سانگے

(i)

اڄ وی اونویں برہمن ہے
 اڄ وی اونویں دلت ہے
 دنیا جو بھانویں اونویں نہیں
 وت وی ساڈی دل ازاری
 پھوں کریندی ہے
 بھلا ہووس

بھانویں جو غلام گیری
 صدیاں دی مصیبت اے
 کل وی ساڈے نال ہئی
 اڄ وی ساڈے نال ہے
 وت وی مک سگدی ہے
 پریم دے گیان نال

(مہاتما جیوتی باپھولے دی ارواح)

(ii)

اُتوں بھانویں مردِ مرد
 وِچوں اپنے ڈری ڈری
 سرِ اپنے دی بوچھنی سنبھال کے
 عاجزی دی سکشانال

اہدی اے
 نفرت دور تھی سگدی ہے
 علم نال جہالت دی
 ڈیکھتاں اچھوت بی بی
 قبر تیدّی تے
 پھل ای پھل ان
 کھنڈے پٹن
 (سین ساوتری بانی دی ارواح)

دلتان سانگے

(iii)

برہمن دے ہتھ رام لگیا
 راوَن دے ہتھ سیتا لگی
 سدا مسافر پیراں اگوں
 گوتم نال اینویں جھیر والا کے
 اساں کتنے
 خوش قسمت ہیں بابا صاحب
 ساڈے حصے بُدھ مت آیا
 ساہ اپنے وسما کے
 ہتھ اچ کا سہ چا کے

(بابا صاحب امبیڈکر دی ارواح)

ولدا مہاتما گاندھی اگوں

علم دیاں گا لہیں
 علم دے نال دھیان دیاں گا لہیں
 امن دیاں گا لہیں
 امن دے نال امان دیاں گا لہیں
 پریم دیاں گا لہیں
 دم، دیا، دان دیاں گا لہیں
 بھانویں سچ ان
 وت وی اہدن
 بندہ اپنے نال مہذب کیویں تھیوے
 جے تئیں ماس خوراے
 (سئیں مہاتما گاندھی دی ارواح)

جینی بی بی

قبر تیڈی

بہوں دور ہے

آنہیں سگدے

افسوس تاں کر سگدے ہیں

تیڈے بالوں کوں

نہیں بچا سکے

افسوس ہے

پیا تاں پیا

کارل مارکس شودے کوں وی

نہیں بچا سکے

زندہ ہووے ہاں تاں

جیل اچ

داس کیپٹل دی جاہ

بلیک کیپٹل

پٹھا لکھدا ہووے ہا

یاد تیکوں کر کے

(سئیں کارل مارکس دی ارواح)

☆.....جینی بی بی.....کال مارکس دی گھر آلی

چے گویرا

کیو بادے جنگل توں
 بولیو یادے جنگلاں تیں
 ہک ہتھ وچ کتاب
 ہک ہتھ وچ گن
 متاں اے دنیا تبدیل تھیندی ہووے
 دنیا اج وی اونویں دی اونویں اے
 تیڈی ٹوپی جتنی وی
 تبدیل نہیں تھئی
 بھائی چے گویرا
 (کامریڈ چے گویرا دی ارواح)

لال پھل

تیکوں مار سگدے ہن
 میکوں مار سگدے ہن
 بے شمار لوکاں کوں
 جا شمار لوکاں کوں
 کون مار سگدے ہے
 اے تاں ہوسن ہر ہمیش
 نال نال پھلاں دے
 لال لال پھلاں دے
 (دوست ظفر لُنڈ دی ارواح)

توں ساڈا افریکہ

دُور کتنی خوشی اے
 بے بہا اندھارے توں
 نال کتنے غم ان
 بے بہا اندھارے دے
 گھنگھریا لے وال ہن
 بے بہا اندھارے دے
 گھنگھریا لے دریا ہن
 بے بہا اندھارے دی
 گھنگھریا لی ریت اے
 بے بہا اندھارے دی
 وچوں ساڈے نال اے
 ڈیوے جتنے روشنی
 روشنی دے روبرو
 اساں تیڈے نیگرو
 توں ساڈا افریکہ
 (سین نیلسن منڈیلا دی ارواح)

ہک سوگوار حاضری

قبر تیڈی تے
 پنج ہیں بھانویں ست ہیں
 کوئی پتہ نہیں
 سوگوار پٹھے ہیں
 کتنے افسوس دی گالھ اے
 ایں ملک کوں
 کہیں صوفی دی
 کہیں سنت دی
 کہیں عالم دی
 کہیں نوبیل لاریٹ دی
 ضرورت ای فی رہ گئی
 عبدالسلام پیارے
 (ڈاکٹر عبدالسلام دی ارواح)

پریم دی سولی

مسجد گئی آں
 توں نہویں ملدا
 مندر گئی آں
 توں نہویں ملدا
 چرچ گئی آں
 توں نہویں ملدا
 تیکوں کتھاں لگ کے ملاں دوستا
 پریم دی سولی اُتے
 (مدرٹریادی ارواح)

معجزہ

دنیا دے بھانویں سارے لوک

اللہ جائے ھن

وت وی اہدن کچھ لوک

اللہ سیں دا

معجزہ وی ہوندے ھن

مل کراہیں جنہاں کوں

کوڑھ دور تھی ویندن

غیر غیر، نہیں راہندا

(ڈاکٹر تھہ فاؤدی ارواح)

یتیمان سانگے

اللہ دا کوئی پیونئیں
 اللہ دی کوئی ماء نہیں
 اللہ سب دا دوست اے
 اساں وی یتیم ہیں
 اللہ دا رسول وی یتیم ہا
 تھی سگے تاں پیارڈ نیوں یتیمان کوں
 اللہ آپ وارث ہے یتیمان دا
 (سئیں عبدالستار ایدھی دی ارواح)

مونجھ

پتھر دا کٹورا اے
 بوند بوند پانی اے
 تلی اُتے وَت وی نال
 تخت سلیمانی اے
 تیڈی ساڈی مونجھ تاں
 مونجھ آسمانی اے
 ایہو تاں کوئی منتر اے
 روہ دے نال راہون دا
 مونجھ کوں مناوَن دا
 (مرشد ارشاد تو نسوی دی ارواح)

مَن اپنے دی مینہن

ہک ڈوجھے کوں
 گلکڑیاں پا کے
 جالیں ہن
 جالیں نال جلوٹے ہن
 پے کھیڈ دے ہن
 ریت پچھوں کوئی دریاہا
 پیا وگد اہا
 تھل اپنے دا جادو ہے
 اینویں لگد اہا
 مَن اپنے دی مینہن ہئی
 مینہ منگدی ہئی
 (سئیں و سمل پنوار دی ارواح)

کیا کروں اُستاد جی

انقلاب ہئی شودا
 فیل تھی گیا ہے
 نویں سروں نال اپنے
 انقلاب کر ڈیکھوں
 درد اپنی وسوں دا
 ول کتاب کر ڈیکھوں
 ول کتھائیں آپ کوں
 بے حساب کر ڈیکھوں
 کیا کروں اُستاد جی
 (اپنے استاد پروفیسر نواز صدیقی دی ارواح)

پریم کبوتر

نیل کتھانویں،
کتھ کے ساکوں

اڈ ویندا ہے

پریم کبوتر

کھمب لا کے اسمانی

(سئیں شمیم عارف قریشی دی ارواح)

لکھی زمرد

دل اہدا ہے

سید بادشاہ

قبر تیڈی تے

مٹھ اپنی دا

لکھی زمرد رکھ آندے

تھوڑا تھوڑا بکھ آندے

(دوست سید حسن رضا بخاری دی ارواہ)

وچھوڑا

جامنی انگوراں دی
 وَلھ کتھاں ویڑھ کے
 اے ندی وی تر پیٹھے
 او ندی وی تر پیٹھے
 من اپنے دی مونجھ نال
 اکھیں تار کر پیٹھے
 کیا کروں وچھوڑے دا
 وچھوڑا بے بہا جو ہے

(سئیں ذکوالہ دی یاد اچ)

اُداسی

پہلے وی اُداس ہئی
 ول اُداس تھی اگئی
 چندر متوں چندر دی
 چاندنی دا کیا کروں
 نال اپنے بے وفا
 زندگی دا کیا کروں
 زندگی دے نال سکھنی
 بے وی دا کیا کروں
 کیا کروں اُداسی دا

(سئیں وسیم واگھادی ارواح)

چھیکڑی ارواح

لوک واہندادریا ہے
 وہ گھن
 تھوڑا بہوں درد ہے
 سہ گھن
 تھوڑی بہوں مونجھ ہے
 منا گھن
 ڈکھتاں اجاں آوئے ہن
 قہقہہ درقہقہہ درقہقہہ

(مرشد محمود نظامی دی ارواح)

دوستان راہیں کجہ نظامان

چٹے چٹے بلہوں ہن
 ساوی ساوی لام ہے
 کیندے ناویں پار دے
 پکھیاں دا سلام ہے
 رام نام ست ہے
 ست رام نام ہے

آکروش

اساں کیڑے،

اساں مکوڑے،

اساں کٹانوں،

اساں چوڑھے،

اساں گٹانے،

نکڑیاں نکڑیاں شنیں دے

وڈے وڈے پہاڑ

ڈھوسگدے ہیں

ساکوں وی تاں تھوڑی جتنی

عزت ڈے اے زندگی

جنگل ساڈا

وت وی اپنے جنگل متوں

اساں دِلت
 جنم جنم دی دِلت
 منگھ، مہار، مہانے
 مرن ہتھوں جیون ہیں
 جیون ہتھوں مرن ہیں
 دیوتا دے پیردا کوئی ورن ہیں
 ساکوں وی تاں تھوڑی جتنی
 عزت ڈے اے زندگی
 عزت متوں اساں دِلت
 اساں تل وطنی
 ہن اے جان گئے ہیں
 سیتا دامتِ رام نہیں
 ہنومان اے
 کاں، گتے وی
 ساڈی ذات برادری ان
 (دوست ارون دھتی رائے سانگے)

دل اہدے

میں توں وڈی
 دھی میڈی
 گل مکئی اہدی اے
 بابا علم بندہ اے
 وحشی طالبان تاں
 بندے نال مندا اے
 اللہ دے ناں تے
 اللہ دا کھلا دشمن
 اللہ دے کھلے دشمن کوں
 اللہ پڑھاواں
 دل اہدے
 تلی تے پورا چندر بکھاواں
 دل اہدے
 (نکی دھی اپنی ملالہ یوسفزئی ”گل مکئی“ سانگے)

پال دی دل

دل اپنی تاں
 پال دی دل اے
 تتلی کوں پھل
 اتے پھل کوں تتلی سمجھیندی اے
 باز دے دھڑکوں
 گھگھکی داسر پئی لیندی اے
 اللہ کرے لگ پووے
 پال دی دل دے نال ای
 دُنیا بچنی اے
 (نکی دھی اپنی گریٹا تھنبرگ سانگے)

Greta thunberg "Swedish Climate)

(youth activist

رسول پور دی ہک شام

بے شک

مونجھ وی ہووے پئی

منا گھنسون

بے شک

درد وی ہووے پیا

سہہ گھنسون

دشمن

بھانویں کوئی نہیں ہوندا

دشمن نال

اوکھا ویلا آیاوی تاں

رہ گھنسون

اُس ہک دل بدنام نہ ہووے

اللہ کرے

شام توں پہلے شام نہ ہووے

اللہ کرے

(دوست اسلم رسول پوری سانگے)

پُھلاں بھری چنگیر

پچھوں کتھاں پیرے چھوڑ گیا ہے
 خالی اپنے ویٹھے چھوڑ گیا ہے
 اساں اوندے پیرے سانجھ رکھے ہن
 نکرے نکرے جھیرے سانجھ رکھے ہن
 کہیں پاسوں تاں جھات آن پاوے ہا
 نال ساڈے سانوئی مناوے ہا
 تلی اُتے دل دھری پیٹھے ہیں
 پُھلاں دی چنگیر بھری پیٹھے ہیں
 (دوست عزیز شاہد سانگے)

پھاٹک

رات دی رات اچ
 سونے دے کوئی وچھے ہن
 گھاء ساڈے چرویندن
 دھمی ویلے
 اسماناں تیں
 اساں اپنیاں گائیں سودھے
 پھاٹک لگے ہوندے ہیں
 وت وی ساکوں
 اپنے وچوں پورا پک اے
 وسوں ساڈی وپیج کے
 جوہ ساڈی ہتھیا کے
 سامری وی تاں
 اپنی دست بردکنوں
 انت نہیں بچنا
 ساکوں پھاٹک لا کے
 ہیٹ نواں پا کے
 (دوست منصور کریم سیال سانگے)

ارشاد امین

اساں پہوں تھوڑے ہیں
 او پہوں دریہہ اے
 اللہ کرے دریہہ ہووے
 وسوں دا کوئی قصہ اے
 قصے دا کوئی دیہہ اے
 اللہ کرے دیہہ ہووے
 پورے ہند سندھ نال
 توتے والی جنت نال
 (دوست ارشاد امین سانگے)

صدقہ شاہ عنایت دا

بھانویں ساری دنیا دے
 لوک ساڈے لوک ہن
 وَت وی اپنے عشق دا
 انتظار ساڈا ہے
 ”بے نظیر“ ساڈی ہے
 ”ذو الفقار“ ساڈا ہے
 سگری سگری سندھ نال
 کھوہ اپنے دا کھاڈا ہے
 ویل ”شاہ لطیف“ دی
 صدقہ ”شاہ عنایت“ دا
 (دوست ارشاد لغاری سانگے)

سانگا

بھلے ایں پار دا سانگا
 بھلے اوں پار دا سانگا
 نہ سکھنی جیت دا سانگا
 نہ سکھنی ہار دا سانگا
 اساکوں یار کافی ہے
 فقط ہک پیار دا سانگا
 (دوست امجد بھٹی سانگے)

جاودانی

اساں اپنی قبر کنوں
 چار قدم ہوندے ہیں
 پہلا قدم زندگی
 ڈوجھا قدم زندگی
 باقی بچے ڈو قدم
 زندگانی پیار دی
 جاودانی پیار دی
 (دوست محبوب تابش سانگے)

جیالا ہک دوست

اُون چاہندے نال ہوا دے
 نال ندی دے تر ن چاہندے
 لوکاں سانگے جیون چاہندے
 لوکاں سانگے مرن چاہندے
 کھول کے اپنے وال فقیرا
 خود کوں خالی کرن چاہندے
 تلی اُتے سر دھرن چاہندے
 جی اپنے دے نال جیالا جیوے شالا
 (دوست شہزاد شفیع سانگے)

نیکِ دلِ ہکِ دوست

راتیں رندِ راج
 نیکی ملنِ ائی ہئی
 ہو بہو تیڈیاں شکلاں ڈیندی ہئی
 نال اوندے
 ڈھیر سارے بال ہن
 پھلاں توں ودھھو لے پھل
 دل آہدے
 اساں وی نکے بال ہوندے
 نیکی اپنی نال ہوندے
 (دوست ڈاکٹر افضل ڈھانڈلہ سانگے)

پڑھا لکھا ہک دوست

ہک دفعہ ملے ہا سے
 پڑھے لکھے بندے کوں
 دل اُہدے وت ملوں
 پڑھے لکھے بندے کوں
 پڑھے لکھے بندے دا
 کوئی تعصب نہیں ہوندا
 جیویں کہیں نماٹے دا
 کوئی تعصب نہیں ہوندا
 ما سوا محبت دے
 (دوست عامر حسینی سانگے)

نیل ونیل

تخت سلیمان دا
 تلی اُتے دھر کے
 پتھر وچوں خان دا
 گھوڑا چٹا گھڑ کے
 آساں روہ کالے دی
 سکھنی اڈیل ہیں
 تہوں نیل و نیل ہیں
 (دوست حسن مرتضیٰ سانگے)

روہی

تھڈن دی کوئی شے ہوندی
 اساں تھڈگھن ویندے
 لڈن دا کوئی بار ہوندا
 اساں لڈگھن ویندے
 روہی تاں یار مشوقاں وانگوں
 دل دے نال وساؤنی پوندی اے
 درد اے، درد ہنڈاؤنا پوندے
 مونجھا اے
 مونجھ مناؤنی پوندی اے
 (دوست باسط بھٹی سانگے)

پرہ پھٹ پوندی اے

اگوں دا کوئی پندھ ہووے
 پچھوں دی کوئی چھک ہووے
 روہی والے یار دی
 سینے اندر سِک ہووے
 نال اپنے سَوُنئیں
 اللہ سائیں ہک ہووے
 پرہ پھٹ پوندی اے
 متھے وچوں آپ دی
 (دوست جہانگیر مخلص سانگے)

بے وسی دا کیا کروں

بے وسی در بے وسی
 اُلھن شودی کیا کرے
 بے وسی در بے وسی
 کونج شودی کیا کرے
 درد شودے کیا کرن
 مونجھ شودی کیا کرے
 شاعر شودا کیا کرے
 ترمیت شودی کیا کرے
 جتھاں ہر شے
 ٹوپی توں لا تڑے توئی
 مرد کوں ای لگی ہووے
 جنت جتھاں
 مُلاں کالے علم نال ٹھگی ہووے
 کیا کروں بے وسی دا
 (دوست ممتاز خان کلیانی سانگے)

کچنال بی بی

اے راہ گھنوں وی تاں
 پُھل ویڑھ کھڑدی اے
 او راہ گھنوں وی تاں
 پُھل ویڑھ کھڑدی اے
 ڈھیر سارے پیار دے
 جا پچاہ بہار دے
 (دوست اظہر کلیانی سانگے)

پانی رنگیاں اکھیں

پتہ وی نہیں لکھا سا کوں
 اساں جذب تھی گئے
 ساڈے تے کوئی ڈوہ نہیں
 اے تاں کوئی جادوہا
 پانی رنگیاں اکھیں دا
 جہاں سا کوں سندھ لئی
 سندھو نال پریم دی
 (دوست اخلاق مزاری سانگے)

دمانی

پتھر اچوں ڈس پئے
 ڈکھ دی کہانی ہیں
 چھبی کھن پر ہیں
 لپ کھن پانی ہیں
 کیا آکھوں دوستا
 اساں جو دمانی ہیں
 روہ نال راہندے ہیں
 روہ توں وڈے دل نال
 (دوست سئیں حبیب مہانا سانگے)

سُکھ سنیہا

وڈے ویلے کوئی

آن ملیا ہے

کاں کر کیا ہے

شالا سُکھ سنیہا ہووے

جھوکاں شالا وسدیاں ہوون

چھیڑو شالا نال مہاگ دے

گاندے ہوون

ساکھیں اندر

قصہ شالا چھڑدا ہووے

ڈیوے دی وٹ اُچی کر کے

(دوست ملک محمد اختر منڈھیرا سانگے)

عزت دی گالھ

امرود کوں
 امرود دی خوشبو کوں
 امباں کوں
 امباں تے پورے چندر کوں
 گھوڑے کوں
 گھوڑے دے رقص کوں
 بندے کوں
 بندے دی بندگی کوں
 شاعر کوں
 شاعر دی شاعری کوں
 عزت ڈیون
 عزت دی گالھ اے
 (دوست ملک ریاض حسین سامٹھیہ سانگے)

آپ مُہڈے

ہال ہال ہا سے پئے
 نال نال ہا سے پئے
 دُور دُور تھی گئے ہیں
 بُور بُور تھی گئے ہیں
 پہلے کٹھے تھیوں ہا
 چکھے وڈے تھیوں ہا
 آپ مُہڈے تھیوں ہا
 (دوست پروفیسر محمد خان ملغانی سانگے)

الوداعی شام

شام دا ویلاھا
 اجاں تھوڑی سردی ہئی
 دور کہیں پتن اُتے
 بھاء پئی پلدی ہئی
 اوکوں وی جلدی ہئی
 ساکوں وی جلدی ہئی
 اُتھاں اوکوں مل نہ سگے
 جتھاں اوکوں ملناھا
 (دوست نجیب حیدر ملغانی سانگے)

گالھیں

کوڑیاں سچیاں
 سچیاں کوڑیاں
 انقلاب دیاں گالھیں
 صرف کتاب دیاں گالھیں
 گالھیں توں ودھ نال اساڈے
 درد دمان دی وسوں
 کیا لکھوں کیاڈ سوں
 (دوست غضنفر عباس سانگے)

آنہور

لاہی چاڑھی
 تِکِن، شِلکِن
 اُٹھ کیتے
 اوکھی جاہ اے
 جتاں وچوں جے کوئی اہن
 جت ہووے تاں
 مُونڈھے نال کچا وے اپنے
 ہک برابر کر گھندے
 ڈواکھیاں دی آنہور
 آنہور نہیں راہندی
 (دوست ابراہیم بیگ سانگے)

یاد وطن دی

اساں پردیسی
 ہر ویلے ساکوں
 تریہہ اپنی دا چلکا پوندے
 پولیاں دی نہیں
 پرے کنوں ساڈا
 پرا کریندی اے
 ساکوں ساڈے
 ملک دمان دی یاد ڈیویندی اے
 پندھ مک ویندن تریہہ لہہ ویندی اے
 (دوست اکرم گورمانی سانگے)

پریم گھٹی

پیراں نانویں دشت دشت
 دشت نانویں دھپ دھپ
 میلاں تیں رستے نال
 مہربان چپ چپ
 اکاں وچوں تھئی کشید
 گھٹی اپنے پریم دی
 (دوست رحمت اللہ قیصرانی سانگے)

مینہ ئیں وسدا

کملے بھولے
 بال، پلوڑے
 اٹاپن کے
 جھولیاں اڈ کے
 مینہ منگدے ہن
 وس پونداھا
 جنیں ڈینھ دی
 اے دنیا آن سیانی تھئی اے
 مینہ نہیں وسدا
 (دوست شفقت اپی سانگے)

ہنی دی سیر

اِنوں پاسے نال سندھ
 اِنوں پاسے نال روہ
 اِنوں جیٹھے آلا بند
 اُنوں جیٹھے آلا بند
 وچوں وگدی اے راہ
 جیندے مکدے نہ پندھ
 تھوڑا پندھ کروں ہا
 تھوڑی سیر کروں ہا
 کوٹھے جیڈی اے جوار
 مٹھے متراں دی کار
 اٹھاں اٹھاں دی قطار
 (دوست نصر اللہ بلوچ سانگے)

دوست چوہے

پچھلے ہفتے بھا بھی آئی تھی
 برنی داڈ بہ اتے پنخ سورو پے
 ہنس کوں ڈے کے اہدی تھی
 ڈاکٹر جسکا نی دے سارے
 دوست چوہے مرا گئین
 میکوں اے سن کے
 وڈی خوشی تھی
 میں وی تاں تیڈا
 ہک دوست چوہا ہاں
 (دوست ڈاکٹر مظہر جسکا نی سانگے)

اڳوڻا ٽاڻ سمنڊر ها

ٽي آڪهيا دريا هه
 مي آڪهيا دريا هه
 اڳوڻا ٽاڻ سمنڊر ها
 جيڪو اسان ٽهل نه سگهه
 روونا ها رو نه سگهه
 كهلئا ها كهل نه سگهه
 يار تيڪو مل نه سگهه
 (دوست طارق برماني سانگهه)

چوپال

عشق والی گالھ اے
 ”دیوانے“ دے نال اے
 واہے اُتے ”شاہ نشاط“
 دل اپنے دا حال اے
 ”کامی“ ہتھیں مڑی اے
 ”تاشی“ ہتھیں تھال اے
 کھوہ اپنے دا پیل اے
 تھل اپنے دی جال اے
 ایہو کوئی اسرار اے
 ہری بھری چوپال دا
 (دوست شیخ منیر غنی سانگے)

جھیل سیف الملوک

(i)

جھیل بی بی

چھپ چھپ

چھپ چھپ

چھولیاں تیڈیاں

چھلکدیاں ویندیاں

چھلکدیاں آندیاں

اُتے نیلا نیلا آسمان

پٹھ نیلی نیلی توں

(ii)

جھیل بی بی

اُچے ساوے چیرٹھ نال

کلھے باہون چاہندے ہیں

اِتھاں ہک ہجوم اے
 آدم دی بزرگی دا
 جنت وچوں بے دخل
 کتھاں ونج پاہووں
 جتھاں نا نگا پروت ہووے
 پریاں ہوون
 توں وی ہوویں
 (iii)

جھیل بی بی
 جڈاں آدم زاد نہ ہووے
 ملکہ پروت نال جو پریاں
 دھانوں آون
 ساکوں ڈساویں
 پریاں دھانڈیاں
 اساں وی ڈیکھسوں
 (دوست ملک عمر اسرا سانگے)

درد دا دِلّاسہ

بے وجہ خوشی نال
 بے وجہ پئے کھلدے ہیں
 تھی سگے تاں کھلدے رہوں
 بھانویں جو روز ملدے نہیں
 وت وی روز ملدے ہیں
 تھی سگے تاں ملدے رہوں
 زندگی دے ہاسے وچ
 درد دے دِلّاسے وچ
 (دوستِ ثقلین قیس سانگے)

تریجھی اکھ

ڈواکھیں تاں
 ہر بندے دے نال ہن
 ساکوں نہیں پتہ
 متھے نال پک تر جیجھی اکھ وی ہوندی ہے
 بھانویں اساں جتنا لگوں
 وت وی گول گھندی اے
 (دوست ملازم حسین قیصر سانگے)

ان اگامی

جے تئیں مونہہ تار ہے
 اندر اپنا خالی نہیں
 پریم دا محبتی نہیں
 درد دا سوالی نہیں
 جے تئیں نال کاوڑ اے
 بندہ ان اگامی نہیں
 وَل وَل دنیا آوٹا
 پھلی دا پھل پاوٹا
 (دوست ذوالفقار لُند سا نکلے)

☆.....”اَن اگامی“..... پدھدے لوٹاں اج اوہوں اَن اگامی ہے جیڑھا کاوڑ نہیں کریندا

پُنیاں

نہ ہوں دے نال
 ہوں تہاں ہر حال
 تیڈا ساڈا ذکر
 تیڈی ساڈی گالھ
 وڈے ویلے دے پھل
 پھلاں تے پُنیاں
 (دوست جاویداختر بھٹی سانگے)

مور

راتیں تند راج
 خاب ڈٹھم
 کیویں ڈساواں
 من اپنے دی مُٹھ اج ولدا
 کتنے رنگ ان
 اج تیں اکھ نہیں ڈٹھے
 (دوست ڈاکٹر زبیر شاہین سانگے)

بُلبُل

بھانویں آکھوں
 جتھاں ہوون
 شام سویلے
 تتلیاں نال پچھانواں بن کے
 نال بہار دے
 مونڈھیاں تے اُن لاہندن
 یارتاں بُلبُل ہوندن
 (دوست ایاز عباس ککوسانگے)

مقتولہ بلی کیتے ھک نظم

کیرٹے، مکوڑے
 نت مردے ھن
 کچھلی رات نندرای نندراج
 گھراپنے دی
 بلی مار پیٹھے ھیں
 اندروں ہات و ہات ھیں
 باہروں تار پیٹھے ھیں
 سو گوار پیٹھے ھیں
 رات کیوں گزردی نہیں
 توں ڈس ڈس تو
 (دوست ڈ تو فقیر سانگے)

سپیشل پرسن

جنتی،

دوزخی،

ہکو جہیں ہوندن

ڈوہتھ،

ڈو پیر،

ڈواکھیں،

ڈوکن،

جیر ھے اینویں نہیں ہوندے

او خاص ہوندن

(دوست زبئی بھٹہ سانگے)

حیاتی

من اپنا من تارا
 تارم تار حیاتی
 درشن ہو یا سئیں دا
 تھئی سرشار حیاتی
 ہر ویلے سنگ متراں
 باغ بہار حیاتی
 پھلاں دی کار حیاتی
 (دوست ندیم زبیری سانگے)

خوشبو

تیں نہیں ڈھٹی
 میں نہیں ڈھٹی
 کہیں نہیں ڈھٹی
 وت وی آندی ہے
 بھانویں ساکوں
 نظر نہیں آندی
 پھل اچ راہندی اے
 ول وی آندی ہے
 (دوست فدا حسین سانگے)

پینگھ

اے وی اینویں اہدا ھے
 او وی اینویں اہدا ھے
 ساڈا کوئی قصور نہیں
 باغاں وچوں باغبان
 مٹھے بول ڈیندے ھن
 شنگریاں گھول ڈیندے ھن
 خوشی تھوڑی منگوں تاں
 درد تول ڈیندے ھن
 اپنا حصہ جھوٹ کے
 پینگھ کھول ڈیندے ھن
 (دوست را بجھا جوگی سانگے)

چنگی گالہ

پڑھدے رہوں

لکھدے رہوں

سکھدے رہوں

کنڈنہ کروں

ہک ڈوجھے دو مونہہ کر بہوں

چنگی گالہ اے

(دوست حسین قیصرانی سانگے)

لالہ میرو

بھانویں ساکوں عشق دی
 کوئی اگلی وی نہی لگدی
 وِت وی تیڈے شہر دی
 اگلی اگلی یاد اے
 ڈینھ کمال یاد اے
 رات کملی یاد اے
 ویرانہ آباد اے
 (پروفیسر ملک امیر سانگے)

سک

اکھیں پُسا کے نہ اے کہیں جاہ تھکی اے
 پیر پُسا کے نہ اے کہیں جاہ تھکئی اے
 من اپنے دی مُندری جتنی سک اپنی
 پُھل بنا کے نال ہمیشاں رکھئی اے
 (دوست شان عباس جوگی سانگے)

چند میڈی ماہی وچ

گھل پو وے ڈ کھن
 نت ہو وے ڈ کھن
 ڈ کھن دی میں ڈ کھنی
 رُکھی روٹی مکھنی
 مکھن رکھاں اگہی وچ
 چند میڈی ماہی وچ
 (دوست شوکت شوری سانگے)

کیہلنی

دریا اپنا چھوڑ کے
 کانہیں، کانباں چھوڑ کے
 ویلے ہتھوں اپنے نال
 دنیا اپنی ویلنی
 ساحل نال سادھو نال
 پیار والے جادو نال
 گرے تے پڑی ٹھیلنی
 کیہل دی میں کیہلنی
 (قیصر ساحل تے رانوسانگے)

غم گسار

کتنا ہک شماراے
 کتنی بے شماریاے
 تیڈ اساڈا غم کیااے
 غم دی غمگساریاے
 غمگسار تھی گئے ہیں
 بے شمار تھی گئے ہیں
 (بگو خان سانگے)

ٹنڈا نا موتی

دور تیں اپنے نال
 نیل گوں اندھارا ہے
 سو جھلے توں ماورا
 مطمئن اُداسی ہے
 سُدھ نہیں پوندی
 مٹھ اپنی دا
 اپنے نال ٹنڈا نا موتی
 کیسکوں ڈیوں
 نال کوئی ہووے تاں
 بال کوئی ہووے تاں
 (دوست امیر زادہ ہوت سانگے)